

פנינים יקרים
מפרד"ס התורה
על סדר פרשיות השבוע

עו – פרה

מאוצר שיחותיו ומאמרו
של הרב"ג מו"ר המקובל
רבי בניהו ושישבר שמואלו שליט"א

התשפ"ד

כל הזכויות שמורות
למכון "בני יששכר"
שע"י ישיבת המקובלים "נדר שלום" תכב"ץ

ניתן להשיג את הספר בישיבתנו הקדושה

רחוב שילה 6 י-ם

02-6249000

או בחנויות הספרים,

הפצה ראשית

"סגולה"

02-6443300

ניתן לשלוח הארות והערות

למכון "בני יששכר"

באמייל: m6222560@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו

שר התורה ועמוד ההוראה

גאון ישראל ותפארתו

הרועה הנאמן פוסק הדור

ראש ממשלת התורה

מרון הראשל"צ הגאון כמוהר"ר

עובדיה יוסף

זצוקלה"ה זיע"א

נפטר ג' בחשון התשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

אשת חיל מי ימצא

לעילוי נשמתה
הטהורה
של מרת אמנו
הרבנית הצדקנית
מזכת הרבים

מרת **שולמית רהל**

שמואלי

בת **מזל ע"ה**

נלב"ע ביום ז"ך אלול ה'תשע"ט

ת.ג.צ.ב.ה.

ברכת האילנות

הנכם מוזמנים

לברכת האילנות ברוב עם

יחד עם המקובלים ובראשם

כבוד מורנו ורבנו המקובל הצדיק

רבנו בניהו שמואל'י שליט"א

ושאר רבני הישיבה ביום שלישי - א' ניסן

פרטים נוספים להשתתפות במעמד

בטל: 02-624-9000

ברוכים הבאים

כולנו שותפים

**ברכת מורינו ורבינו שליט"א:
מי שנותן למצוה זו יקבל מהקב"ה
כל מה שצריך בכל המובנים**

קול קודא ממור"ר שליט"א

**אם אתה משמח את שלי...
אני משמח את שלך!!!**

בניהו יששכר שמואלי
ישיבת המטובלים "חרי שילום" Yerusha Hametukalim "HARI SHILOM"

קול קודא למען זה נתקיים
סמח תתפלל
אמרו בית הנהרות קדושים אלו חסידים אלהי הנהנה
וואפע, הו אליהם יתן

יחד אצל בעליהם חלו חסיד קבלה זכה עם בראש לדיוק
אחת עשרה, ולזה או שנים הקדו ואפסיתו ומופתו עלו
בתורה מלבדיו ובראש האם בהו ונתקדם לטובת ישראל
הקדוה לעולם אלא ברבות ולמעט כולן אצל זה ואפסיתו ישראל
קב"ה מצינו שיש או שנים בעל גבי חסיד חסיד אלו וכן
ולמעט או זכר וואריהו או חסידים כל אלו שחזקים בהו
וזה הקול אהבה אלו ואלו כל ימי ימינו או שנים אלו וכן
ואפסיתו חסיד אלו שנים ואלו כל ימינו או שנים אלו וכן
ועתה יו ונתפללנו ובעיני פרנסתנו וכו'

ואכן שישנו הקדוש ברוב הו הם או וכן אלהי חסידים או חסיד
וקבלתו כל חסידים באשר חסיד ואפסיתו חסידים או חסיד
הקדוה חסידים או חסידים או חסידים או חסידים או חסידים
הקדוה וכן חסיד חסיד חסיד חסיד חסיד חסיד חסיד חסיד
חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים
חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים חסידים

בתרומת

**סל מלא למשפחה
תקבל גם קמיע על קלף
סגולה לפרנסה
ממו"ר שליט"א**

בחדכם לול הסדר שלהם נראה אהדת

**לא משאירים אותם לבד...
היגו עשיתי *6431***

תר. שילום (פסק דין) היישובי ת.ר. 28267 טל. 02-6221009, 02-6221001, 02-6221002
6, Shilo St. P.O.B. 28267, JERUSALEM, Tel.: 02-6221009, Fax: 02-6223691

מחולק
ל-700 משפחות
עד לביתם של הנצרכים

בנשיאות ופיקוח
מו"ד הנאמן הגדול
רבינו במחנה שמואל'ל שלוש"א

הסל המלא למשפחה - 1000 ש"ח

מצות, יין ומוצרי יסוד - 620 ש"ח

סל פירות וירקות - 380 ש"ח

אפשר לפרוס לתשלומים התרומה מוכרת לזיכוי מס הכנסה לפי סעיף 46

חייבו עכשיו: 02-6249000

ספרי פסח עכשיו על המדף

הגדה
כונת

הגדה
שמע בני

הגדה
מוסר אביך

הפצה ראשית

סגולה - החנות של ספרי הישיבה

תשמישי קדושה • ספרי קבלה • סגולות • קמיעות ועוד

רחוב שילה 4 ירושלים 📞 02-644-33-00

הלכות פרשת פרה

הלכות פרשת פרה

- א.** גם מי שאינו נזהר לטבול בער"ש ישתדל מאד עש"ק פר' פרה לטבול זכר למקדש. וכן יתן צדקה בערב שבת זו, להפריש איש איש כפי יכולתו לצדקה, יתר על שאר הימים.^א
- ב.** בשבת שלפני פרשת החודש מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים בפרשת השבוע, ובשני קוראים פרשת פרה^ב שהיא מתחילת פרשת חוקת עד "והנפש הנוגעת תטמא עד הערב"^ג, ומפטירים "בן אדם

עיונים והארות

מתחללת טהרתה וקדושתה כביכול.

והמלכות [השכינה] "פרה אדומה תמימה", "פרה" - כלומר שאות ה' שהיא השכינה מקבלת מהגבורות שבשמאל פ"ר דינים שהם ה"ג מנצפ"ך הרי פר"ה, וכך היא מתלבשת בקלי' נוגה לברר מהם ניצוצות. "אדומה" - פי' אדומה כמו שושנה, דהיינו כמו שבשושנה יש מעט לובן באדומות שלה, כמו כן המלכות שנקראת פרה אדומה, מעורב בה רחמים שהם דינא רפיא, בסוד כשושנה בין החוחים, שהם הקליפות, והיא יורדת שם ומבררת הניצוצות, ומעלה אותם מתוקות וטובות. "תמימה" - גימ' מלכות, שהמלכות תמימה מכל מו"ם מבחינת שור ת"ם. "אשר אין בה מום" - היינו המלכות דאצילות, בבחי' כולך יפה רעיתי ומום אין ברך, כלומר אפילו שירדה לקלי' נוגה לברר בירורים אין בה מום של אחיזת הקליפות.

והמבואר בזוה"ק בסוד פרה אדומה, שהכונה היא כדי שתלבש המלכות דקדושה בתוך קלי' נוגה ותברר ותוציא הניצוצות הקדושות שנשארו בתוכה בעת תקון העולמות, וזה תכלית כל עבודתינו בעוה"ז לברר את הניצוצות שבקלי' נוגה, ובכך נטהר האדם ונעשה טהור וקדוש ומוכן לגאולה, אמן.

וחייב כל איש מישראל להאמין, שכשם שבזמן שהיה אפר פרה היה נטהר האדם על ידי זה ממש מטומאתו, והיה יכול להקריב את קרבן הפסח בפועל. כן גם עתה בגלותינו המרה, ע"י קריאת הפרשה בזמנה בספר התורה, נטהרים נפשותינו כל אחד ואחד כפי זכותו והארת נפשו, ואז ראוי הוא לקדושה העליונה שתשרה עליו בליל חג החירות.

ג. כתב מו"ר בחזון עובדיה (הלכה ט), אם טעה הקורא בתורה וסיים פרשת פרה בפסוק "ולגר הגר בתוכם לחוקת עולם", לא יצאו ידי חובתם, ואפילו כבר קראו גם הפטרה בברכותיה חוזר ופותח הס"ת ומתחיל לקרות (בברכות שלפני ס"ת ולאחריה) מראש הפרשה עד והנפש הנוגעת וכו'. ואפילו אם הפסיק בפסוק "מים חיים אל כלי" ג"כ לא יצא, וחוזר וקורא כאמור.

א. כ"ב במועד לכל חי (סי' לא אות קב) וז"ל: ערב שבת פרה יטבול במקוה המים על כל פנים, אפילו דבשאר ערבי שבתות אין לו פנאי לטבול, הנה בשבת זו יעשה זכר למקדש, ואם הוכרח לקיים מצות עונה, יטבול בשבת בבוקר בבוקר אם אפשר לו, ואם לאו לפחות יעשה טבילת ידים, כי פרשה זו ראויה לקרותה טהר גברא טהר יומא, וכתב במעשה הצדקה (דף קכח ע"ב אות מא) וזה לשונו, והיתה לכם לחוקת עולם, שענין פרה נוהגת לעולם ועד, בין בדיבור בין במעשה, הדיבור הוא לקרות פרשת פרה בציבור, והיא מצות עשה לקצת פוסקים, והמעשה שלם יהיה על ידי מצות הצדקה בערב שבת זו, להפריש איש איש כפי יכולתו לצדקה, יתר על שאר הימים, ואין דבר המטהר את האדם מן הקליפות שהם אבי אבות הטומאה דרגא דמותא, כמו מעשה הצדקה, כי אין עבירה מכבה מצות הצדקה, כמו שאין מכבה את התורה, ועל ידי זה הוא זוכה לפתוח את שער החמשים של חמשים שערי בינה. שבא משם הגאולה. עכ"ל.

ב. מרן שו"ע (סי' תרפה). וזמנה בשבת שלפני פרשת החודש בלי הפסק ביניהם, מפני שכן היתה שריפתה במדבר סמוך לניסן, כדי להזות בה את בני ישראל מיד אחר הקמת המשכן, שיהיו טהורים ויכללו לעשות הפסח בזמנו. וקורין פרשה זו להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה. ועוד רמזו בספה"ק, שמפ"ר של המן נעשה פר"ה ומפרה נעשה טהור ויכול להקריב קרבן פסח.

עוד כתוב בספרים הקדושים, שקודם קריאת פרשת פרה יקבל על עצמו להיות שפל אצל עצמו, ואז קריאה זו מטהרתו כי אפר רומז למדת הענוה.

סוד פרה אדומה נתבאר בזוה"ק פ' חוקת (דף קפ), ושם כתב רשב"י, כי סוד פרה אדומה היא במלכות דקדושה, כשמתלבשת בקלי' נוגה כדי לברר ניצוצות קדושות מתוכם, ומוציאה בלעם מפיהם וחוזרים הניצוצות אל הקדושה. ונמצא שהפרה אדומה שהיא בחי' המלכות - "מטהרת את הטמאים" פי' הניצוצות הקדושים שנטמעו בתוך הקליפות. "ומטמאה את הטהורים" פי' המלכות הטהורה שמתלבשת בין הקליפות

- בית ישראל יושבים על אדמתם" (יחזקאל לו, יז), שכתוב בה "וזרקתי עליכם מים טהורים" וכו'.
- ג. מאחר ולדעת הרבה פוסקים קריאת פרשת פרה היא מצות עשה מהתורה, לכן יקראוה בספר תורה הכשר והמהודר ביותר שבבית הכנסת^ז, ויכוננו לצאת ידי חובה מן התורה^ח. וטוב שהעולה מפטיר יאמר לפני כן לשם יחוד וכו'. (נוסח הלשם יחוד מסודר לקמן).
- ד. יש אומרים שאין מעלין קטן למפטיר לארבע פרשיות ויש מתירים. ומ"מ פרשת פרה שלדעת מרן והרבה פוסקים גם היא מן התורה אין להעלות קטן למפטיר, אלא שאם כבר עלה הקטן לא ירד. והשליח ציבור יקרא בס"ת להוציא הציבור ידי חובתם^י.

פרשת החודש:

- א. בשבת שלפני ראש חודש ניסן, מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים בפרשת השבוע, ובשני פרשת "החודש הזה לכם ראש חדשים", ומפטירין ב"כה אמר ה' בראשון באחד לחודש" (יחזקאל מה, יח) ולעולם אין להפסיק בין פרשת פרה לפרשת החודש^{יא}.
- ב. אם ראש חודש ניסן חל בשבת, מוציאים שלשה ספרים בראשון קוראים ששה בפרשת השבוע, והשביעי משלים חובת היום בספר השני של ר"ה, ומתחיל "וביום השבת שני כבשים" וכשמסיים אומר קדיש, ואחר כך עולה המפטיר וקורא בספר השלישי בפרשת "החדש הזה לכם ראש חדשים" ואומר קדיש. ומנהג הספרדים לקרות אחר ההפטרה פסוק ראשון ואחרון של השמים כסאי^{יב}.

עיונים והארות

- ומ"מ אם כבר בירך על ההפטרה לפני ולאחריה ואח"כ נזכר, אין צריך לחזור ולברך ברכות ההפטרה כשמפטיר שנית.
- ובן אם שכחו ולא קראו פרשת פרה כלל, יכולים להשלימה בשבת שלאחריה, באופן שבשבת שאחריה שהיא פרשת החודש יקראו בספר שני פרשת פרה בלא ברכה. (אור לציון ח"ד עמוד שג), והמפטיר יקרא בספר שלישי פרשת החודש, ויפטירו בהפטרת החודש.
- ד. בן כתב הרשב"א בחידושו לברכות, ונפסק בשו"ע (סי' קמו וסי' תרפה), שפרשת פרה דאורייתא. וכן כתב המשך חכמה בפרשת חוקת (דף רלא). והביא ראייה ממסכת יומא (דף ב ע"א), שדרשו שם מן הפסוק: 'צוה ה' לעשות' -
- ה. בף החיים סופר (סי' תרפה אות כה), ומו"ר בחזון עובדיה (הלכה ה).
- ז. זה מעשה פרה, 'לכפר עליכם' - זה מעשה יוה"כ.
- ה. חזו"ע (הלכה ד).
- ז. מרן החיד"א בברכי יוסף (סי' רפד ס"ק א). מו"ר בחזון עובדיה (הלכה י) עיי"ש.
- ז. מנילה (כט.), רמב"ם (פרק יג מהלכות תפילה הלכה כ), טור שו"ע (סי' תרפה סעי' ד). ורש"י בגמרא שם כתב וז"ל: ששם פרשת הפסח, ובש"ס ירושלמי גרסינן א"ר חמא בדין הוא שיקדים החודש לפרשת פרה, שהרי באחד בניסן הוקם המשכן, ושני לו נשרפה הפרה ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל. עכ"ל.

מאמרי הזוה"ק

שבת פרה

ר' יוסי מבאר החילוק בין זוּאת התורה לבין זאת חוקת התורה שהראשון הוא חיבור ז"א ונוק' ובפסוק השני זה הנוק' לבדה שהיא בית דינו של הת"ת

דברי התורה קדושים הם, עליונים הם ומתוקים הם

חוקת דף קעט:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר וְגו'. רבי יוסי פתח בשבח התורה כדי לפרש מה ההבדל בין זאת חקת

התורה לבין זאת התורה ובתחילה יקדים לדבר בשבח התורה. שהנה כתוב (דברים ד, ב) **זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. תָּא תּוּי, מְלִין דְּאוֹרְיִיתָא קְדִישִׁין אֲנוּן, עֲלָאִין אֲנוּן, מְתִיקִין אֲנוּן** בא וראה דברי התורה קדושים הם מעולם הבריאה, עליונים הם מהיצירה, מתוקים הם מהעשיה.

כְּמָה דְכְתִיב כמו שכתוב (תהלים יט, יא), **הַנְּחֻמְרִים מְזֹהֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ** ונפת צופים. **מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּרַל בְּאוֹרְיִיתָא, בְּאֵלוּ קָאִים כָּל יוֹמָא עַל טוֹרָא דְסִינֵי וְקַבִּיל**

אוֹרְיִיתָא ולכן מי שמשתדל ועוסק בתורה נחשב לו כאילו עומד כל יום על הר סיני ומקבל את התורה, כי יש כח למתיקות התורה אפי' אחר אלפיים שנה למי שעוסק בה והיא מאירה כיום נתינתה. **הָרָא הוּא דְכְתִיב** זה מה

שכתוב (דברים כז, ט), **הַיּוֹם הַזֶּה גִּהִייתָ לְעַם. וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבְרִיָא** ופי' רש"י, בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום קיבלת אותם מהר סיני, והרי כבר פירשוהו החברים, שחביבה תורה על לומדיה כיום נתינתה.

כְּתִיב הָרָא זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְכְתִיב זֹאת הַתּוֹרָה, מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי כתוב כאן זאת חקת התורה וכתוב זאת התורה, מה ההבדל בין זוּאת התורה לזאת חקת התורה, א' מדוע כאן כתוב וזאת

בתוספת ו'. ב', מדוע בזאת התורה כתוב בלא חקת. **אֶלָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא, וְהָכֵי אוֹלִיפְנָא, זֹאת הַתּוֹרָה** אלא דע כי סוד עליון וגדול הוא וכך למדנו, זאת היא השכינה שהיא המלכות, ואות ו' הוא ז"א, **לְאַחְזוּאָה**

כְּלָא בְּיַחְזוּדָא חַד לְאֲשַׁתְּכָחָא כְּלָא חַד בְּלָא פְרוּדָא להראות שזו"ן ביחוד אחד הם, כי אות ו' הוא ז"א ו"זאת" היא המלכות, ו**לְאַכְלָלָא בְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** ולכלול השכינה עם

הקב"ה, להראות שהת"ת ומלכות שניהם אחד בלי פרוד כלל, שהת"ת לבד כולל בתוכו גם את הנוק'. **זֹאת, כְּלָל וּפְרָט כְּחָדָא, דְּכָר וְנוֹקְבָא** המלכות שנקראת זאת, היא נקראת "כלל" כי כוללת בתוכה את העליונים ואת

התחתונים, ו"פרט" הוא ז"א כי בו נפרטים הו"ק, הם אחד זכר ונקבה. **וּבְגִין כְּךָ, זֹאת הַתּוֹרָה וְדָאֵי** ובשביל

כך אמר וזאת שהם חיבור ז"ן. **אָבֵל זֹאת בְּלֹא תוֹסֶפֶת וְאֵין**, אבל זאת חקת התורה בלא תוספת ו' מראה על השכינה לבדה הנקראת **חַקַּת הַתּוֹרָה וְנִדְאֵי, וְלֹא הַתּוֹרָה, דִּינָא דְאֹרִייתָא, גְּזֵרָה דְאֹרִייתָא** ולא התורה לבד, אלא חקת התורה דיני התורה וגזירות התורה, כי עסק התורה הוא בחי' הת"ת שהוא עצם התורה, כי השכינה היא רק חוקים ומצוות, דיני התורה וגזירות התורה, כי המלכות היא העושה הדינים והגזירות כי היא בית דינו של הת"ת.

ענין "הפרה" הוא במלכות דקדושה, המתלבשת בתוך הקליפות ומבררת את הניצוצות הקדושים מתוכן בסוד ומלכותו בכל משלה, ואז אותם הניצוצות חוזרים לקדושה. וזה פי' מטהרת את הטמאים, היינו ניצוצות הקדושה בתוך הקלי', ומטמאה את הטהורים, היינו כאשר המלכות הטהורה הולכת לברר הניצוצות מהקלי' ואז יורדת בין הקליפות ומתחללת טהרתה וקדושתה

שם דף קפ:

דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה, הֲאִי פָּרָה לְדִכְיוֹתָא קָא אָתְיָא. זאת הפרה האדומה [א] שהיא בחינת המלכות שיורדת לקליפות, לטהר היא באה. **לְדַבְּאָה לְמַסְאָבֵי** הרי היא באה לטהר ולנקות הטמאים, והכוונה על ניצוצות הקדושה שבקליפה. **פָּרָה דְקַבִּילַת מִן שְׂמַאלָא** המלכות נקראת פר"ה-פ"ר ה', שמקבלת ה"ג מן השמאל דז"א, כי אות ה' שהיא השכינה, מקבלת פ"ר דינים שהם ה"ג מנצפ"ך מז"א, והרי פר"ה, ועי"ז היא יורדת לקליפות לברר ניצוצי קדושה. **וּמֵאֵן הוּא לְשְׂמַאלָא, שׂוֹר** ומי הוא לשמאל, השור שהוא גבורה דז"א, כי אלהי"ם דיודי"ן גימ' ש', וריבוע אלהי"ם גימ' ר', וחמש אותיות אלהי"ם שנכללו ביסוד הן ע"ה אות ו', הרי שור **כְּמָה דְאֵת אָמַר** כמו שנאמר (יחזקאל א, י), **וּפְנֵי שׂוֹר מֵהַשְּׂמַאל** א"כ הגבורות שבשור הן בשמאל. **אֲדָמָה, פִּי סְמָקָא בְּוֹרְדָא** אדומה כשושנה, שיש בה מעט לובן דהיינו שיש בה גם בחי' רחמים. **דְּבַתִּיב (שיר השירים ב, ב), פִּשׁוּשָׁנָה בֵּין הַחֹתְמִים** כשושנה בין הקוצים שהם הקלי' העושים דין. **אֲדָמָה פִּי גְזֵרַת דִּינָא** שהיא חותכת וגוזרת הדין.

עיונים והארות

אמר לו רבן יוחנן: ישמעו אזניך מה שפיך מדבר! בדיוק כך נצטוינו בתורה הקדושה שעל ידי אפר פרה אדומה שמזים על הטמא, הטומאה פורחת ממנו ובכך נטהר האדם. התשובה מצאה חן בעיני הגוי והלך לדרכו.

לאחר מכן שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי: לאותו גוי דחית בדברים בעלמא, לנו מה תאמר, אמר להם: זה שנאמר "זאת חקת התורה", שאותה מצוה היא סוד גדול, ואל תהרהרו בה למצוא טעמה. חוקה חקתי וגזירה גזרתי ואין אתה רשאי לעבור על גזרתי (ילקוט שמעוני חקת).

א. **מספרים** חז"ל שגוי אחד פנה לרבן יוחנן בן זכאי, ואמר לו: אותם מעשים שאתם עושים בפרה אדומה נראים כמעשה כשפים שאתם לוקחים פרה אדומה, שורפים אותה, ולוקחים את האפר ומטילים אותו לתוך מים ומזים שמים ושלוש פעמים על מי שנטמא במת, ובזה אתם אומרים שהוא טהור, והרי דברים אלה אי אפשר להבינם. שאלו רבן יוחנן: האם נכנסה בך רוח רעה בגופך, ענה לא. אמר לו: האם ראית אדם שנכנסה בגופו רוח רעה, אמר לו כן! ומה רפואה שעשו לו, אמר לו: הביאו שורש והקטירוהו תחת האיש הזה והזו עליו מים ואז יצאה הרוח רעה.

תְּמִימָה, מֵאֵי תְּמִימָה מדוע כתוב תמימה, הרי כבר כתוב אשר אין בה מום. **כְּמָה יִתְּנִינָן** כמו שלמדנו, **שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוֹעֵד. שׁוֹר תָּם דִּינָא רַפְיָא** דין רפה. **שׁוֹר מוֹעֵד דִּינָא קְשִׁיָּא** דין קשה. **אוּף הָכָא, תְּמִימָה, דִּינָא רַפְיָא, גְּבוּרָה תְּתָאָה,** גם כאן, מה שכתב תמימה פי' דין רפה, מלכות התחוננה שהיא בחי' רחל העומדת מהחזה דז"א ולמטה, ושם החסדים מגולים, ולכן מתמתקים דיניה ונקראת דינא רפיא, **דָּא הִיא תְּמִימָה** וזו הכוונה תמימה, לפי שפועלת הדין ברחמים. **גְּבוּרָה עֲלָאָה דָּא הִיא דִּינָא קְשִׁיָּא** גבורה עליונה זו היא דין קשה, פי' פרצוף לאה שעומדת מחזה דז"א ולמעלה, ושם החסדים סתומים ביסוד אמא ולכן דיניה קשים, **וְהִיא יַד הַחֹזְקָה תְּקִיפָא** הקשה בדיניה, שבאה מהיד החזקה דז"א, מצד הגבורה.

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, כְּמָה דְאֵת אָמֵר כמו שנאמר (שיר השירים ד, ז) **כְּלָךְ יִפָּה רַעֲיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ** שכאשר השכינה היא למעלה באצילות ולא ירדה למטה בקליפות אז אין בה אחיזת הקלי', **אֲשֶׁר לֹא עָלָה עֲלֶיהָ עַל, עַל כְּתִיב** על כתוב חסר ו', **כְּמָה דְאֵת אָמֵר** כמו שאתה אומר (שמואל ב' כג, א) **וַיִּנָּאם הַגִּבּוֹר הוֹקֵם עַל** ודרשו חז"ל שנאמר זה על דוד המלך שתיקן מאה ברכות גימ' ע"ל לתיקון השכינה הקדושה במאה ספירות של ז"א שמתקנות את השכינה. **מֵאֵי טַעְמָא** ומה הטעם שז"א מתקן את השכינה הקדושה, **בְּגִין דְּהִיא שְׁלוּמֵי אַמּוּנֵי יִשְׂרָאֵל** היות והיא משלמת את הספירות דז"א הנקרא ישראל, **וְעֲלֶיהָ לֹא הִיא, אֶלָּא עֲמָה** ומ"ש עליה, אין הכוונה עליה אלא עמה. **אֲשֶׁר לֹא עָלָה עֲלֶיהָ עַל** ומש"כ לא עלה עליה על, פי' שז"א הנקרא "על" - מאה ספירות, לא עלה עליה בסוד יחוד, אלא עומד עמה אח' באח' בלא יחוד. **תִּיַיְנֵנוּ דְכְּתִיב** וזה מש"כ (עמוס ה, ב), **כְּתוּבָת יִשְׂרָאֵל** היא השכינה עדיין היא בתולה לגבי ז"א שנקרא ישראל, וכמו שנאמר (בראשית כד, טז) **כְּתוּבָתָא וְאִישׁ לֹא יִדְעָה** ז"א שנקרא איש, לא ידעה בסוד יחוד.

שם ברעיא מהימנא

פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם וְגו' שכל עניני הפרה הם שתתלבש המלכות דקדושה תוך קליפת נוגה, ותברר ותוציא הניצוצות הקדושים שנשארו בתוכה. וכן ע"י המלאכה אשר האדם עושה בששת ימי החול, מברר ניצוצות הקדושה מתוך הקלי' ע"י הו"ק. אבל ביום שב"ק **אָסוּר לְחַרוֹשׁ בְּשֶׁבֶת חֲרִישָׁה דְּשׁוֹר** וכן שאר מלאכות, **דְּאֵתְמַר** שנאמר (תהלים קכט, ג) **עַל גְּבֵי חָרְשׁוּ חוֹרְשִׁים** כי כל העבודה היא כדי לברר ברורים ובשב"ק אין ברורים, שע"י חרישה בשבת או שאר מלאכות, גורם שתצטרך המלכות לצאת מן הקדושה אל הקליפות ולברר הברורים. **וְשְׂכִינְתָא תְּתָאָה, אִיהִי פָּרָה אֲדָמָה, מְסִטְרָא דְּגְבוּרָה** והשכינה התחוננה שהיא פרה אדומה היא מצד הגבורה כי היא מבררת את הרפ"ח ניצוצות שבנוגה. **תְּמִימָה מְסִטְרָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהִי דְּרִנָּא דְּאֶבְרָהִם** תמימה מצד החסד שהיא מדרגת אברהם אבינו איש החסד, **דְּאֵתְמַר בֵּיהּ** שנאמר בו (בראשית יז, א) **הִתְחַלַּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם,**

מִסְטָרָא דְעִמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא מצד העמוד האמצעי שהוא הת"ת. ומה שנאמר **אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל, מִסְטָרָא דְשְׂבִינְתָא עֲלָאָה** מצד השכינה העליונה שהיא הבינה סוד יום השבת שהמלכות עולה לשם, **דְּאִיהִי חִירוֹ בְּאֶתֶר דְּאִיהִי שְׁלֵטָא** שהיא נקראת חירות במקום שהיא שולטת, ושם נאמר (במדבר ג, לח), **וְהַיּוֹד הַקָּרֵב יוֹמֵת, לֵית רִשׁוֹ לְסִטְרָא אַחְרָא לְשְׁלֵטָאָה** שאין רשות לסטרא אחרא לשלוט. **לֹא שְׁטָן, וְלֹא מִשְׁחִית, וְלֹא מְלַאךְ הַמּוֹת** כי בבינה אין שום אחיזה לחיצונים, **דְּאַנּוּן מִסְטָרָא דְגִיְהֵנָם** שהם מצד הגיהנם שהוא נח ביום שב"ק. (ע"כ רעיא מהימנא).

מבאר הטעם מדוע פרה אדומה נעשית דוקא בסגן ולא בכהן גדול

וְנִתְתָּם אוֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר ואמרו רז"ל, **מִצְוַתָּהּ בְּסִגְנוֹ, וְאוֹקְמוּנָהּ** מצות פרה אדומה היא בסגן, שהוא אלעזר ששרשו מהחסדים דיסוד דאימא שבז"א, וכבר בארו סוד זה החכמים. **מֵאִי טַעְמָא לִיָּהּ וְלֹא לְאַהֲרֹן** מה הטעם שנותנים את מצות פרה לסגן אלעזר שהוא מאמא, ולא לאהרן הכהן שהוא מאבא. **אֵלָא, אַהֲרֹן שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוּנִיתָא** אלא אהרן הכהן הוא השושבין של המלכה הגורם ליחוד השכינה עם ז"א, וכבר אמרנו שענין פרה אדומה הוא לברר ניצוצי הקדושה ולא ליחד את זו"ן. **וְעוֹד, דְּאַהֲרֹן לֹא אֶתִי מִסְטָרָא דְטָהוֹר, אֵלָא מִסְטָרָא דְקָדוּשׁ** ועוד מסביר הזוה"ק מדוע לא עסק אהרן בפרה, היות והוא לא בא מצד הטהרה שהיא בחי' חסד דגבורה, אלא מצד "קדוש" שהקדושה היא מגבורה דחסד, **וּבְגִין דְדָא אֶתִיָּא לְטָהֲרָה, לֹא אֶתִיָּהִיב לִיָּהּ** ולפי שהפרה באה לטהר מצד החסד דגבורה, שעי"ז מרחיקים את הקליפות ואחיות החיצונים, לכן לא ניתנה לאהרן הכהן שהוא החסד הגמור בסוד אבא עילאה, ושאר הכהנים שיש להם שורש לאחיזה בחסד דאימא יכולים לפעול בה.

כל ענייני הפרה הם בסוד השבע, שזה המלכות הנקראת בת שבע

כָּל מְלָה דְהֵאִי פְרָה הִיא בְּשִׁבְעַ כל דבר במעשה הפרה הוא בשבע, דהיינו, **ו' בְּבוֹסִים וְכוּ'** כלומר שבפרשת פרה מוזכר שבע פעמים פרה, שבע פעמים שריפה, שבע פעמים הזאה, שבע פעמים כיבוס, שבע פעמים טהרה, שבע פעמים טומאה, שבעה כהנים, ולכן נקראת הפרה "בת שבע" כנודע, **וְהָא אֶתְמַר** וכבר למדנו את זה לעיל בפרשת "אחרי מות", **מֵאִי טַעְמָא** ומה הטעם בשבע, **בְּגִין דְּהִיא שְׁבַע שְׁנֵי שְׁמַטָּה** לפי שהמלכות היא סוד שבע שנות שמיטה, שהיא כוללת בתוכה ז' ספירות דז"א, **וּבֵת שְׁבַע אֶתְקַרֵּי** והמלכות נקראת בת שבע, כי היא אחת משבע ספירות אלו וכללותן בה, **וְעַל דָּא כָּל עוֹבְדוֹי בְּשִׁבְעַ** ועל כן כל מעשי הפרה נזכרים בתורה שבע פעמים לרמוז את ז' הספירות שבמלכות. **תָּא תַּוִּי** בא וראה, **כָּל מֵאִי דְאֶתְעַבֵּיד מִהֵאִי פְרָה** כל מה שנעשה מפרה זו, המטרה היא **בְּגִין לְדַכָּאָה וְלֹא לְקַדְשָׁא** כדי לטהר את האדם מהטומאה ולהסיר מעליו אחיות הקליפות, ולא בא כדי לקדש את האדם ולהוסיף קדושה על קדושתו, **וְאַף עַל גַּב דְּאֶתִיָּהִיב לְסִגְנוֹ** ואע"פ שניתנה הפרה לסגן שהוא בחסד, אפילו הכי **הוּא לֹא שְׁחִיט וְלֹא שְׂרִיף** הוא

לא שוחט אותה ולא שורף אותה, אלא זר שוחט ואלעזר רואה כדי לא לעשות פעולות של דין, **בְּגֵיז דְּלֹא יִשְׁתַּבַּח** **דִּינָא בְּסִטְרוֹי** כדי שלא ימצא דין מצד הכהן שהוא בחסד, **וְכָל שְׂפֵן אַהֲרֹן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים** **יְתִיר** וכל שכן שלא ניתנה מצות הפרה לאהרן הכהן שהוא במדרגה שלמה יותר מאלעזר, כי הוא באבא עלאה ששם שורש החסד, **דְּלֹא בָּעֵי לְאַשְׁתַּבַּחַא תַּמָּן וְלֹאֲדַמְנָא תַּמָּן** שלא ראוי לאהרן הכהן להימצא שם ולהזדמן שם בשריפת הפרה שלא לעורר דין במקום גבוה.

הָאִי פָּרָה, בֵּיוֹן דְּאִתְעַבִּיר אַפֵּר זאת הפרה כיון שנעשתה אפר, שהיא אותיות א-פר שנכללו בה ה"ג מנצפ"ך לבחינה אחת, **בָּעֵי לְמַשְׁדֵּי בִיה עֵץ אֲרוֹ, וְאוּזָב, וְשְׁנֵי תוֹלְעַת** צריך להשליך בה עץ ארוז שהוא בתפארת, ואוזוב שהוא ביסוד ושני תולעת שהוא בגבורה, **וְהָא אֲלִין אֲתַמְרוּ** והרי אלה הדברים כבר למדנו עליהם בפרשת מצורע. **וְאַסַּף אִישׁ טְהוֹר** שהוא בגבורה שהיא מעלה את המלכות מתוך הקליפות, **וְלֹא קְדוּשׁ** שהוא בחסד. **וְהִנִּית מְחוּץ לְמַחֲנֶה בְּמִקּוֹם טְהוֹר** פי', שבתחילה צריך להטהר מחוץ למחנה שהוא מקום טהור, **דְּהָא טְהוֹר לָא אֲקָרִי אֲלָא מִן סַטְרָא דְּמִסְאָב** **בְּקַדְמֵיתָא** כי לא נקרא אדם טהור אלא שהיה טמא בתחילה. וכן המלכות, בתחילה עולה מבין הקליפות למקום טהור ואח"כ למקום קדוש.

רְזָא דְּכֻלָּא הָאִי דְּכַתִּיב כל סוד פרה אדומה הוא מה שכתוב **לְמִי נָדָה חַטָּאת הִיא, שְׁפִי בְּגֵיז** **דְּכָל דִּינִין תַּתְּאִין** לפי שכל הדינים התחתונים אינם מתעוררים, **וְכָל אֲנֹן דְּאִתּוּ מִסַּטְרָא** **דְּמִסְאָבָא** וכן כל אותם כוחות טומאה שבאו מצד הטומאה ואין להם שליטה, אלא **כִּד אִיהוּ יִנְקָא** **מִסַּטְרָא אַחְרָא** כאשר המלכות יונקת מן הסטרא אחרא, **וְיִתִּיבַת בְּדִינָא** ויושבת בדין ופועלת דין, **כְּמָה** **דְּאִתְ אָמַר** כמו שנאמר (ישעיה לד, ו) חרב לה' שהיא חרב נוקמת נקם ברית מבחי' המלכות **מְלֵאָה דָם** **הַדְּשָׁנָה מִחֻלָּב** ע"י אחיזת הקלי' היא מלאה דם נידות, וע"י מעשה אפר הפרה היא נטהרת. **כְּדִין, כְּלָהוּ** **מִתְעָרִי וּמִסְתַּלְקִי וְשָׂרְאן בְּעֵלְמָא** ואז כוחות הקליפות מתעוררים ועולים ושורים בעולם לפעול הדין, **בֵּיוֹן דְּעַבְדֵי הָאִי עוֹבְדָא דְּלִתְתָא** כיון שעושים את מעשה פרה אדומה למטה, **וְכָל הָאִי דִּינָא** **בְּאִתְרָא דָּא דְּהָאִי פָּרָה** וכל הדין הזה נעשה במקום הזה בזאת הפרה ששוחטים אותה ושורפים אותה ואוספים את אפרה, **וְרַמְאן עֲלָה עֵץ** (דף קפא ע"א) **אֲרוֹ וְגו'** ומשליכים לתוכה עץ ארוז ואוזוב ושני תולעת ועי"ז מתמתקים הדינים ומתבטלים. **כְּדִין אֲתַחְלֵשׁ חֵילָא דְּלָהוֹן** אז נחלש כח הקליפות שמדן באה הטומאה לעולם, **וּבְכָל אֲתָר דְּשָׂרְאן, אֲתַתְּרוּ וְאֲתַחְלֵשוּ וְעָרְקִין מְנִיָּה** ובכל מקום ששורות ונמצאות הקליפות, הן נשברות ונחלשות ובורחות מחמת מי החטאת, **דְּהָאִי חֵילָא דְּלָהוֹן אֲתַתְּוִי בְּגוּוֹנָא דָּא** **לְגַבְיָהוּ** כי כח הזה שלהם נראה להם שהוא נשבר ונשרף כמו שנעשה בפרה, **כְּדִין לָא שָׂרְאן בְּכַר נָשׁ** **וְאֲתַדְכִּי** ואז לא שורים עוד באדם ונטהר האדם ע"י אפר הפרה.

וְעַל דָּא אֶתְקַרֵי מִי גְדִהּ וְעַל כֵּן נִקְרָא מִי גְדִהּ כִּי הוּא, מִיָּא לְדַבְּרָא מִיָּם לְטַהַר שְׁהוּא מְטַהַר אֶת טוּמְאֵת הַגְּדִה מִן הַמַּלְכוּת. בְּדַ עֲלָמָא שְׂאֲרֵי בְּדִינָא וּכְאִשְׁרֵי הָעוֹלָם שׁוֹרָה בְּדִין מִחֲמַת אַחִיזַת הַקְּלִיפּוֹת, וְסִטְרָא מְסַאֲבָא אֶתְפִּשְׁט בְּעֲלָמָא וְצַד הַטּוּמְאָה מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, הָבָא אֶתְכַלִּילֵן כָּל זַיְיִן מְסַאֲבָא, וְכָל זַיְיִן דְּכִיּוֹ כַּאֲן בַּמַּלְכוּת נִכְלָלִים כָּל מִינֵי טוּמְאָה וְכָל מִינֵי טְהָרָה, וְכִגִּין כְּךָ טוּמְאָה וְטְהָרָה, בְּלָלָא עֲלָאָה דְּאוּרִייתָא לְכֵן הַטּוּמְאָה וְהַטְהָרָה הֵם כָּלל גְּדוּל בְּתוֹרָה כִּי בְּהֵן תְּלוּיָה הַטְהָרָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, וְאוּקְמוּהָ חֲבָרִיא וְכַבֵּר בְּאֵרוֹ זֶה הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְבַנּוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, עֲבִדְתָּ דְלָא יִימְרוּן חֲבָרִיא מְלָה אֶבְתְּרֵךְ עֲשִׂיתָ שְׁלָא יֵאמְרוּ הַחֲבָרִים דְּבַר אַחֲרִיךְ כִּי אִמַּרְתָּ לְבִדְךָ כָּל מַה שֵׁישׁ בְּסוּד פְּרָה אֲדוּמָה.

מאמרי הפרשה

”צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה על המזבח כל הליכה עד הבקר ואיש המזבח תוקד בו” (ו, ב)

המצוות שבפרשה

פרשתנו עוסקת במצוות הכהנים הקשורות בעבודת הקודש במשכן, ולעיתים בבית המקדש. וכך כתב רש”י: ”אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות”. כלומר, כל אשר נכתב ונדרש מאת הכהנים הוא כבר עתה, אבל תקפם יהיה קיים לדורות. **כמחצית** מפרשתנו, עוסקת בתיאור חנוכת המשכן והדרכת אהרן ובניו הכהנים, לעבודתם לחינוכם ולקידושם, לקראת התפקיד הגדול אותו נבחרו למלא. **בעל** ”ספר החינוך” מונה שמונה עשרה מצוות בפרשתנו, אשר כולן עוסקות בעבודת הקרבנות במקדש, למעט שתי מצוות שהשתרבבו ביניהן, והם: איסור אכילת חלב, ואיסור אכילת דם. **”צו את אהרן ואת בניו לאמר”** (ו, ב)

מקום שיש חסרון כיס כהמוח והלב צריך זירוז

כתב רש”י: אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר ר’ שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס. ואמר על כך האדמו”ר מגור (מובא בחידושי הרי”ם על התורה), כי ידוע שהאדם יכול לשמור על כל החמשה חושים, חוש השמיעה, יכול לסתום אזנו על ידי האליה שבאזנו, או ע”י אצבעו, וכך לא ישמע דברים בטלים. וכן את העין ניתן לכסות בעפעפיים וכך לא יראה דבר מגונה. וכן את האף יכול לסתמו שלא יריח דבר שאסור להריח. אבל המוח שבראש - אין לו שום שמירה וכסוי, שכן לפתע בלא התראה עלולה לבוא איזו מחשבה שאינה כרצון הבורא. נמצא א”כ שלכל האברים יש ’כיס’, כלומר כסוי ושמירה בכדי להינצל מאיסורים. לא כן המוח - אין לו כסוי. וכך גם אצל הלב, עלולים לעלות הרהורים לא טובים בלבו, ואין כל מונע. וזהו שאמרו: ביותר צריך לזרוז הכתוב במקום שיש חסרון כיס, הם המוח והלב.

הגאולה תבוא כאשר יתפללו על הכלל

והישמח משה זיע”א אמר ששמע מהקדוש מלובלין, ששמע מפי צדיק אחד, ששמע מפי אליהו זכור לטוב. לפרש מה שאמרו בגמרא (סנהדרין צז:): אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, היינו שלא יתפלל כל אחד על

הפרט מה שצריך לו לבדו, כי אם יבקש על הכלל כולו, דהיינו עבור גלות השכינה. וזהו: שתכלה פרוטה, כלומר הפרטיות, מכיס הלב, שלא ידאג האדם רק לצרכיו הפרטיים. (יטב לב ויחי ד"ה ויקרא יעקב, הב').

יזרו עצמו בעבודת ה' ובפרט כשיש חסרון כיס

כתב הרב "מנחת שמואל" (על התורה לרה"ג שמואל גרג'י) צו את בני ישראל, פרש"י אין צו אלא לשון זירוז [ונאמר 'לאמר' מהו לאמר], והכונה לומר עכשיו בגלותנו אין לנו לא כהן ולא קרבן עולה ומנחה, אלא שיח שפתותינו. כמו שאומרים בתחילת ח"י ברכות - ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, ובסוף: יהיו לרצון אמרי פי [כנודע כי התפלה היא במקום קורבן כמו שנאמר "ונשלמה פרים שפתינו"]. מכאן למדנו, כי שיח שפתינו ותפילתנו הוא במקום הקרבן, ולכן צריך לזרו עצמו בעבודתו יתברך ולהשכים לבית הכנסת ולבית המדרש, כמו שכתב בתחילת השלחן ערוך (או"ח סי' א' ס"א) **"יתגבר כארי"**, ומיד כאשר ייעור משנתו יאמר: **"מודה אני"**. ויקום בזריזות לעבודת הבורא יתברך, קודם שיתגבר עליו יצרו בטענות לבל יקום, ויתחכם עליו יצרו בחורף איך תקום בבוקר והקור גדול, ובקיץ יפתהו איך תקום ועדיין לא שבעת משנתך.

אם כן, צריך האדם להתגבר על יצרו שלא לשמוע לו, וירגיל עצמו להשכים בבוקר לעבודת בוראו ארבעה וחמשה פעמים, ואז לא יקשה עליו אחר כך לקום, והבא ליטהר מסייעין לו. ויבא לבית הכנסת ויקרא זמירות ותפילות, ואחר התפלה יקרא תהלים, והרמז: **ציצית על כנפי בגדיהם הוא סופי תיבות: "תלי"ם**. וצריך ללמוד כשעדיין הציצית עליו, ואח"כ ילמד בספר חק לישראל שתיקן רבנו האריז"ל, ולא יהיה עליו כמשא כבד, כי בשעת גמר התפלה בא השטן להתייצב על האדם ואומר לו: למה אתה יושב לבדך וכל העם ניצב עליך לעשות משא ומתן עמך? למה אתה מפסיד? קום התהלך בחוץ, למה לך חסרון כיס. ולכן אתה צריך לזרו עצמך ביותר לעבודת בוראך, לעזוב עצת יצרך ולעשות רצון יוצרך.

וזהו הרמז בכך שאנחנו קוראים את פרשת התמיד שגם שם אמר הכתוב **"צו את בני ישראל"** בבקר וגם במנחה, לפי ששני הזמנים האלו, הם זמן תגבורת יצר הרע שמראה לאדם חסרון כיס, בבקר - שלא יאריך בתפילה, ובמנחה - שלא ילך להתפלל בצבור. ועל שתי זמנים אלו באו ותקנו לקרוא את פרשת צו. על דרך שפירש רש"י ז"ל אין צו אלא זירוז, במקום שיש חסרון כיס צריך להיזהר ביותר ע"כ.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ו, ב)

יציאת מצרים בזכות המשפחה

מקשים העולם מדוע הזכירו חסרון כיס דוקא בעולה יותר משאר מקומות? ובתכלת מרדכי (למהר"מ ברעזאן זצ"ל על התורה) תירץ, כי ידוע הוא שכל זכות ישראל ביציאת מצרים היה בשביל שעתידים לקבל את התורה, וכמו שכתוב (שמות ג, יב) **בהוציאך את העם ממצרים תעבדון וכו'.** וכן בקריעת ים סוף איתא (שמות רבה יד, כב) והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. בזכות התורה שנאמר בה (דברים לג, ב): **מימינו אש דת למו.**

והנה המהרש"א (שבת פח.) פירש את הכתוב (תהלים ה, ג) **מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם,** שהכוונה היא, כי למלאכים יש הבל פה שאין בו חטא, וגם לתינוקות של בית רבן יש הבל פה שאין בו חטא, ואילו לבני האדם יש הבל פה שיש בו חטא. ולכן מנצחים התינוקות בהבל פיהם את המלאכים, וכך קבלו את התורה למטה, נמצא שהתינוקות של בית רבן הם שזיכו אותנו לקבל את התורה.

וכתב רש"י על הפסוק (עמוס ד, ב) **ואחריתכן בסירות דוגה,** כי הבנים נקראים אחריתו של אדם. וזהו שאמר הכתוב (שמות יד, יט) **ויסע מלאך האלהים וילך מאחריהם,** כלומר בזכות הבנים הבאים אחריהם. ולכן קשרו את פסחיהם בכרעי המטה, כלומר שתלו את כל הניסים של יציאת מצרים בזכות יוצאי ירכם, וכמו שכתב המהרש"א (בבא קמא יד.) שהבנים קרויים על שם המטה, כמו שכתוב במיתתו של יעקב שהיתה שלמה (תנחומא, ויצא ד).

ולכן כתיב במצות פסח (שמות יב, ג) **ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית.** כי אין שוחטין פסח על היחיד, והוא מפני שכל זכות יציאת מצרים היתה רק בזכות המשפחה. ולכן אמרו "ביותר במקום שיש חסרון כיס", רוצה לומר, שלא ילכו במנהג המספחת שנתפשט בעוונות הרבים, לחנך הבנים בשאר לשונות למען ימצאו פרנסתם.

תאוות הממוז גם בעת המיתה

ומעשה באדם נכבד מאוד, שהיה אמנם בעל מעלות רבות, אך היה נגוע מאוד בחמדת הממוז. ובכל פעם שהיה מגיע לניסיון בזה, היה מאבד את אישיותו ונכרך בלהט אחר תאוותו. וכלל גדול הוא, שכל מידה רעה שבאדם, אם אינו עמל לשרשה, הרי היא מתלווה אליו עד הקבר.

כאשר אדם זה חלה ונטה למות, באו אליו חבריו להיפרד ממנו. רמו להם שיתקרבו אליו, לפי שרוצה להשמיע דבר מה באזניהם. כאשר הטו אזנם, אמר להם: רצוני לומר לכם דבר שתוכלו ללמוד ממנו מוסר, הנה אני מרגיש עתה כי קרב קיצי, עוד מעט קט יבואו ויטלוני מן העולם הזה. ובכל זאת הנני מעיד על עצמי, שאם אחד מכם יתן לי כעת כסף, לא אוכל להימנע מלהושיט את ידי ולקחת את הכסף ולהחביא מתחת הכר שאני שוכב עליו. עד כדי כך שולטת בי עדיין מידת חמדת הממון, ולכן שמעו וקחו מוסר. אחרי כרבע שעה יצאה נשמתו והלך לעולמו. בינו נא זאת! (ילקוט לקח טוב עמוד ל"ט תורת הפרשה עמוד 43).

ע"י ריצה למצוה מעורר המלאכים

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ד משנה ב') הוי רץ למצוה. והשל"ה הקדוש בספר שני לוחות הברית (יומא, פרק דרך חיים תוכחת מוסר אות קצ"ד) כתב כי התנאי העיקרי לעשיית המצוות הוא שירוץ למצוה, ועל ידי זה מעורר את המלאכים הנקראים תא הרצים, שרצים להציל את ישראל ולהשגיח עליהם, בזכות הריצה שרצים לקיים המצוות וגם בזכות שמקדימים ומשכימים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים. וכנגדם יש מלאכי חבלה הנקראים 'תא הרצים' מצד הסטרא אחרא, הרצים בעת הזעם להזיק למי שרץ לדבר עבירה.

וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ע"י רש"י מגילה ו:): מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. רוצה לומר לא יתעצל מלעשותה פן תהיה לו אחר כך איזו מניעה ועיכוב, כי לא תדע מה ילד יום. (מוסר חכמים).

מעלת הזריזות

כתב בספר מעלת המדות (המעלה העשרים, מעלת הזריזות) וזו לשונו: הזריזות היא מדה חשובה, לפי שמתחילת ברייתו של אדם לא נברא אלא להיות זריז במעשיו ובדרכיו, כענין שנאמר (בראשית ב, ז) ויהי האדם לנפש חיה, מאי חיה, זריזותא.

וכתב בספר ראשית חכמה (אהבה פי"א טו) ודע עוד, כי הזריזות לא יקנה בנפש האדם, אלא מחמת היראה, כי הירא את המלך, הוא זריז לעשות מצוותו, וירא פן לא ימצא אחריו משגה, לכן הוא מזדרז בעשיית התורה המצוות. וכן מטעם זה יצדק [לשון] זריזות בשכינה, כי שָׁם היראה, וכן נקיות וטהרה גם כן הם ענפי היראה, כי צריך לירא, שלא יהיו בגדיו מלוכלכים לפני המלך, אלא נקיים וטהורים. וכן צריך לנקות ולטהר אבריו ונפשו, כיון שהוא עומד לעולם לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא יתברך ויתעלה.

זריזות היא מדה מעולה על הקודם, ונוגעת בעשה ובלא תעשה, להיות זהיר ומהיר במצוות עשה, שאם באה מצוה לידו יעשה אותה מיד, שנאמר (שמות יב, יז) ושמרתם את המצוות, ודרשו במכילתא (דר"י, מסכתא דפסחא פ"ט), אל תקרא המצוות אלא המצוות. כדרך שאין מחמיצים את המצה כך לא יחמיצו את המצוות, אלא אם באה על ידך המצוה עשה אותה מיד.

וכן דרשו על פסוק (יהושע ג, א) וישכם יהושע בבקר, מלמד שזריזים מקדימים למצוות. ומדת הזריזות מורה על חשק נפשו ולבו לעשות הדבר ההוא מפני אהבת הבורא, ולכך מקדים ולא מאחר. כמו שאמר התנא (אבות פ"ה משנה כ') במדת הזריזות - הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. ובעשות האדם הדבר בזריזות ובשמחה, יתוסף בו רוח חדשה ורוח חיים רוחני, באופן שיהיה קל כנשר, והדבר תלוי בהסיר מליבו רוח עצלות ועצבות, שהוא הכח החיצוני המכביד כל אבריו של אדם, באופן שלא יהיה בו כח לקום ממקומו לא לקרות ולא לעשות מצוה, כאלו כל אבריו מתים.

ואם יעורר האדם לבו ויסיר כח העצלות החיצוני מעליו על ידי התדבקות בחשק אהבת ה' שהוא מקור החיים, הרי לבו חי, וקורא ושונה ועושה מצוותיו בזריזות ובשמחה לעשות רצון אביו שבשמים, ואז יתווסף בו כח שיהיה קל כנשר וגבור כארי וכו', ועל זה נאמר (ישעיה מ, לא) וקוי ה' יחליפו כח... ירוצו ולא יגעו ילכו ולא יעפו.

והכלל, כי אין הזריזות אלא על ידי חשק האהבה, ולכן הוא ממדרגות המביאות לידי חסידות שהוא אהבה. וכיוצא בזה פירשו זכרונם לברכה (בראשית רבה פרשה נה סי' ח') על הפסוק (בראשית ב, טו) וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו, אמר רבי שמעון בר יוחאי אהבה מקלקלת את השורה. כלומר על פי השורה והטבע הוא, שיאהב אדם את בנו, ואילו הוא - מחמת אהבת הקדוש ברוך הוא ביטל את אהבתו לבנו, והוא בעצמו קם עם הזריזות, נמרץ לקיים פקודתו של הקדוש ברוך הוא. וכי לא היו לו עבדים לאברהם, אלא שאהבה מקלקלת את השורה. ובלי ספק כי וישכם אברהם בבקר הוא זריזות, על דרך שאמרנו וישכם יהושע בבקר הנדרש, והוא מצד האהבה, ומצד האהבה קלקל השורה. עכ"ל.

בגנות העצלות

עוד כתב בספר "מעלות המדות" (מדת העצלות) דעו בני, כי מדת העצלות, מן המדות הפחותות והגרועות אשר ימצאו בבני אדם, ואינה נמצאת בחכמים אלא בפתאים וחסרי לב, כענין שנאמר: (משלי כד, ל) על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב, והנה עלה כלו קמשונים כסו פניו חרולים וגדר אבניו נהרסה. וכי היכן לבו של עצל שרואה את כל הבריות עוסקין במלאכתן כדי לחיות בעולם הזה, זה חורש את שדהו וזה עודר את כרמו, זה קוצר וזה בוצר, וכן בשאר כל המלאכות, והוא יושב ובטל. ידיו ורגליו למה נבראו, עיניו ואזניו למה נבראו, פיו ולשונו למה נבראו, וכן שאר כל האברים למה נבראו, לא להתעסק בהן ולהשתדל עליהן להחיותם?! והנשמה שבו נבראת, לא להתבונן עליה ולהתחכם בה?! ואם הוא אינו מתחכם לעצמו - מי יתחכם בשבילו, ואם אינו מתחכם בראשיתו ועמל וטורח בבחורות ובשעה שהוא בריא, מה יעשה לימי הזקנה ולימי החולי והייסורין.

מדה מגונה מאד העצלות, שאם האדם מתעצל לעשות מלאכתו וענייניו, בני אדם משיחין בו ומליזין עליו ואומרים, תראו אדם עצל שהוא בריא בגופו ובחור עומד בתקפו ובכוחו, ואיננו מתעסק במלאכתו כדי להחיות את עצמו ואת בניו, אלא יושב ובטל וישן כל היום וכל הלילה, ומתוך כך אין הבריות מרחמין עליו. ועליו אמר שלמה בחכמתו על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב, והנה עלה כלו קמשונים כסו פניו חרולים, וגדר אבניו נהרסה. כלומר, מפני שנתעצל לחרוש ולזרוע שדהו, ולעדור ולנכש כרמו, עלה בהם קוצים ודרדרים, וגם הגדר נהרס ונפל. ואחזה אנכי אשית לבי ראיתי לקחתי מוסר. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה באגדה, מהו ראיתי, ראיתי הקטון שבכל הבריות - הנמלה הזו שנאמר (משלי ו, ו) לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שוטר ומושל, תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה. ואמרו חכמינו זכרונם לברכה באגדה (דברים רבה, שופטים פ"ה ס' ב'), שלשה בתים יש לה, ואינה כונסת לא בתחתון, ולא בעליון, אלא באמצעי. לא בעליון מפני הדלף, ולא בתחתון מפני הצינה, אלא באמצעי. ואינה חיה אלא ששה חדשים, ומחייתה חיטה ומחצה. והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שמוצאה, חיטים ושעורים ועדשים. ומאחר שאינה חיה אלא ששה חדשים, למה היא כונסת כל כך, שאומרת שמא יגזור ה' עלי חיים ויהיה לי מה לאכול. מעשה ומצאו בחור שלה שלש מאות כור.

ומהו ראה דרכיה וחכם, רבותינו אמרו (שם), ראה דרך ארץ שבה שבורחת מן הגזל. מעשה בנמלה אחת שהפילה חטה אחת, והיו כלן באות ומריחות אותה ולא היתה אחת מהן נוטלתה. באה אחת שהיתה שלה ונטלתה. ראה חכמה שיש לה וכל שבח זה, לא למדה מבריה. לכך נאמר ראה דרכיה וחכם.

בני בואו וראו שאין ברוב המדות מדה מגונה מן העצלות. שכל מי שיש בו המדה המגונה הזאת, הרי הוא מתמסכן והולך, כענין שנאמר (קהלת י, יח) בעצלתיים ימך המקרה ובשפלות ידים ידלף הבית. כיצד הרי שבא לקרות את ביתו ומניח קורה אחת היום, ולשבוע הבא קורה אחרת, ואינו קובע אותן במסמרים, הרי תקרתו מתמסכנת והולכת ונופלת לארץ. ובשפלות ידים ידלף הבית, כיצד, הרי שנשברה לבנה אחת מעל גגו, ונתעצל מלתקנה, ואמר, וכי מה חסרון יש בלבנה אחת, ומה יכולה להזיק, ומתוך העצלות הזאת, הדלף נופל על הרהיטים ועל הקורות ונרקבים והולכין עד שנופל כל הגג.

וכן אם נקרע חלוקו כנונס אצבע ונתעצל לתפרו, ואמר, וכי מה חסרון יש בקרע קטן כזה והקרע מתרחב והולך עד שנקרע כל החלוק. וכן אם נפלה אבן מגדרו ונתעצל לבנותה, ואמר, וכי אבן זו מעמידה כל הגדר הזה, ונתעצל מלתקנה, ונפלה שניה ושלישית, עד שנפלה הגדר כולה. וכן אם נמצא סדק בחביתו ונתעצל לסתמה, ואמר וכי מה חסרון יש בטיפה אחת של יין או של שמן. והוא מטפטף ויורד טפה אחר טפה עד שמתרוקנת כל החבית כלה. וכי יש עצלות ושפלות גדולה מזו, ועליו שלמה צווח ואמר (משלי יח, ט) גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית. עכ"ל.

גם בת פרעה כאשר אמרה למשות את משה מן הים, והיה לה רצון אמת, מה כתוב, (שמות כ, ה) "ותשלח את אמתה ותקחהו". ואיך שלחה ידה הלא עמדה מרחוק, אלא ללמדנו, כי אם אדם רוצה באמת, אזי עליו רק לשלוח את ידו, והיא כבר תשתרבב למרחקים.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ו, א)

צו - כנגד צירופי אדנו"ת

כתב בספר קדמון כתיבת יד, וזו לשונו: צו את אהרן, דע, כי שם אדנו"ת יש לו כ"ד צירופים, והם סך הכל צ"ו אותיות, כי ארבע פעמים כ"ד הם צ"ו, כמספר: א"ל אדנ"י. וכנגדן בבית המקדש היו צ"ו חלונות. ואמרו במסכת סוטה

לו: כי כל מצוה נכרתו עליה צ"ו בריתות ללמוד וללמד, וצ"ו בריתות לשמור ולעשות. ולכן כתיב (ישעיהו כה, י) "כי צו לצו קו לקו". נמצא, כי כל מצוה נכרתו עליה פעמיים צ"ו, כמנין 'נצבים'. וזהו (דברים כט, ט) אתם נצבים היום כלכם, וזהו שנאמר צו את אהרן. ועיין מה שכתב רבנו האר"י זצ"ל בכוונות פרשת התמיד צו את בני ישראל, ויאורו עיניך. (חומת אנך).

תיקון העשיה - בפרשת צו

עיקר תיקון העשיה הוא בפרשת צו, כי הקליפה של העשיה נקראת 'צו', ולכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה: "אין צו [-אלא לשון זירוז]", מפני שבפרשת צו מתקנים את קליפת העשיה. והוא, כי צ"ו גימטריא: א"ל אדנ"י שבעשיה, ועל ידו מושכים אש גבוהה לשרוף את העבירות והקלי' הנאחזים בעשיה שבכל העולמות. (זר זהב למהר"י צמח סי' א).

"צו את אהרן ואת בניו לאמור" (ו, ב)

אהרון חביב כמלאכי השרת

"אהרן" נוטריקון, אוריאל, הדרניאל רפאל נוריאל, והם המלאכים המשמשים סביבות כסא הכבוד, אוריאל לפניו, רפאל לאחריו, הדרניאל פרוש לפני כסא הכבוד כיריעה. לומר לך, שהיה אהרן חביב כמלאכי השרת. (מושב זקנים).

"צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העולה" (ו, ב)

הרמז בפסוק על הנעשה בעולם העליון

כתב בספר "מנחת שמואל" (בשם עץ הדעת), שפסוק זה רומז על רוח האדם העולה למעלה. וכבר ידעת, אשר במזבח העולה הנמצא בירושלים של מעלה, באים מיכאל הכהן הגדול וצבאותיו הכהנים, ומעלים את נשמת האדם בפטירתו מהעולם הזה לפני ה', ועל פיהם נידונת הנשמה ונאכלת באש. והזוהמה של החטאים אשר התלככה בהם, נשרפת ונעשית דשן, ונשארת הנשמה נקייה וזכה, ואז עולה לריח ניחוח לפני ה', וכנגדם אהרן ובניו בבית המקדש של מטה.

וביאור הכתוב, צו את אהרן ובניו העליונים, ותלמד להם משפטי דין הנשמה כאשר היא עולה למעלה כשנפטרת מהעולם הזה. וזהו שכתב: זאת תורת העולה, וכבר ידעת כי תחילת דינו של אדם הוא - עסקת בתורה, ואם הוא תלמיד חכם, אין אש גיהנם שולטת בו וניצול מאש גיהנם. כי כאשר הנשמה בעלותה תוליד עמה את עסק התורה, יאמרו עליו (פסחים ג.) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

אי אפשר לעולם בלי תורה

"זאת תורת", שש 'תורות' כתיבי בקרבנות, כנגד ששה סדרי משנה. והקרבנות נקראו לחמי לאשי, והתורה נקראת לחם, דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי. התלמוד נקרא אש (ירמיהו כג, כט) הלוא כה דברי כאש, והקרבנות נקראו אשה, וכשם שאי אפשר בלא לחם ואש, כך אי אפשר לעולם בלי תורה. (פענח רזא).

החלום שחלם הגאון רבי נתן סאלם

וכאן המקום לספר אודות חלום נורא, אותו חלם הגאון רבי נתן סאלם ואף העלהו על הכתב במכתב אותו שיגר לגאון רבי שלמה ידיד הלוי (הובא בספר "ברכת יוסף" ח"ג בהקדמה), וזה לשונו: "לפי בקשתך, הנני כותב את מראה החלום שראיתי לפני עשרות שנים את המנוח הצדיק מר אביך הגאון רבי יוסף ידיד הלוי זצ"ל מארם צובא, וכך היה החלום: בליל שבת אחד אחרי פטירת הרב מר אביך, והנה ראיתי שאני נמצא על הבור בחצר הקדש הבוכרים. מול ישיבת הרב כידוע ישנו בור גדול בתוך חצר ההקדש, ושם היתה חופה וקידושין ושמחה רבה, והמקדש היה הרה"ג ר' יהושע שרבני יצ"ו, הוא ברך השבע ברכות.

כתום החופה, ראיתי והנה הישיבה פתוחה ובתוכה יושב מורנו הרב מור אביך, ומוקף על שלחנו ערימות של ספרים כמנהגו הקדוש, וידו כותבת כדרכו בקדש חיבורים. נגשתי ונשקתי את ידו ובקשתי רשות אם אני יכול לשאול שאלותי, הוא ענה בחיוב. אמרתי: "הלא כבוד הרב נמצא בעולם האמת, איך זה כעת נמצא כאן?" אמר לי: "לא ידעת שהצדיקים יש להם רשות לבקש משכנם בעולם הזה" כמו מעשה של רבינו הקדוש (כתובות קג.) אמרתי: "ובכן, אני יכול לשאול אותך איך עובר הדין וחשבון על האדם?" אמר לי: "דע לך, בעלי תורה זוכים להתחשבות מיוחדת". בלשון הזה אמר לי: "בעל תורה ביתראעה פתיר, התורה, התורה, התורה מגינה, וגם האור שבה מטהר את הנשמה".

ועמד זקוף קומה, ולקח ספר "חות יאיר" הקדוש מן השלחן שלפניו, והראה לי בתוך הספר ניר אחד שיש בו גבשושית, ואמר: "תראה, אם תרצה להעביר הגבשושית - יקרע הניר. אבל יש חומר כימי שאפשר להעביר הכל בלי לקרוע את הניר. כך עסק התורה מעביר כתמים ומנקה את הנשמה. המאור שבה מחזירו למוטב. עליכם להתחזק בתורה, בתורה, בתורה בכל כוחכם". ושאלתי שוב: "האם יש לי רשות לדעת כמה ימים אחר הפטירה מגיע הצדיק למחיצתו?" אמר לי: "לפי מעלתו של הצדיק. יש עוד שלשה ימים, ויש עוד שבעה ימים, וכו'". שאלתי: "ועד שהצדיק מגיע למחיצתו, איפה הוא נמצא?" ענה לי: "הצדיקים נמצאים בחדר המטות". שאלתי: "ומי שומר עליהם?" אמר לי בפשיטות: "הלא אברהם אבינו שומר עליהם". וכך נגמר החלום.

באשמורת הבוקר של יום השבת ועד עכשיו אחרי כל השנים, מחזה החלום מצויר לנגד עיני כאילו בהקיץ. בזמנו, ניגשתי אל כבוד הרב הגאון המקובל ר' יהודה פתייה זצ"ל וספרתי לו את החלום, אמר לי: החלום נכון. ומה שראית רבי יהושע עורך הקידוש, זהו מלאך הממונה על הנשמות בגן עדן שמו יהושע". [וכך אחרי זמן, אני הכותב ראיתי בספר הקדוש של מוהר"ש מאסטרופולי זצ"ל שכתב, כי שם המלאך הממונה על נשמות הצדיקים שמו יהושע]. עכ"ל.

העוסק בתורה זוכה להשראת השכינה

ואיתא בזוהר הקדוש (פרשת צו דף לה.), רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד והיו עמו רבי ייסא ורבי חזקיה, פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה נא, טז), ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך וגו'. שנינו, כל אדם שעוסק בדברי תורה, ושפתותיו מרחשות תורה, הקדוש ברוך הוא חופה עליו והשכינה פורשת עליו את כנפיה, זה שכתוב: ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך. ולא עוד, אלא שהוא מקיים את העולם, והקדוש ברוך הוא שמח עמו כאלו היום נטע שמים וארץ, וזה שכתוב: לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.

מכאן למדנו שישאל נקראים ציון, שכתוב ולאמר לציון עמי אתה. וראינו שכתוב (ישעיהו א, כז), ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. ובא וראה מה בין אלה שעוסקים בתורה לנביאים נאמנים. אלה שעוסקים בתורה עדיפים מנביאים.

עד שהיו הולכים בדרך, ראו אדם אחד שבא ושלשה ענפי הדס בידו. התקרבו אליו ואמרו לו: למה לך ענפי ההדס. אמר להם: לרווחת האובד, [כנראה כוונתו היתה, בעבור הנפש היתרה שהלכה במוצאי שבת]. אמר רבי אלעזר: יפה אמרת, אבל שלשה אלה למה לך. אמר לו: אחד לאברהם ואחד ליצחק ואחד ליעקב, וקשרתי אותם ביחד והרחתי אתם בדרך בגלל שכתוב (שיר השירים א, ג), לריח שמניך טובים שמן תורק שמך.

"זאת תורת העֶלְה" (ו, ב)

מעלת קרבן עולה

מעלת קרבן העולה שהיא עולה לפניו יתברך, ומכפרת על עונותיהם של ישראל. כתיב (בראשית כב, יג) וירא והנה איל אחר, מהו אחר, אחר שראה הקדוש ברוך הוא כי בכל לבבו בא להעלות את יצחק לעולה, שלח לו את האיל והבטיחו כי בעת שיעלו בניו עולות, יקבלם.

היא העולה - זו מלכות אדום שעילתה עצמה ונידונה באש, ואחר כך (עובדיה א, כא) ועלו מושיעים בהר ציון. (מדרש תנחומא, יג).

ביזכות צום קול ממוזן תעלה תפלתו

אמרו רז"ל (עי' של"ה הקדוש כי תצא, כט) שלשה דברים מכוונים הם בגימטריא שלהם, והם: קו"ל צו"ם ממו"ן. ושלשתם יחד בגימטריא: זא"ת. וזהו שאמר זאת תורת העולה, שמי שיש לו שלשה דברים אלו - יכול להתפלל לפניו יתברך ותעלה תפלתו.

ולא יבטח על חכמה ועושר וגבורה, כמו שאמר הנביא (ירמיהו ט, כב) "אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו. כי אם בזא"ת יתהלל המתהלל השכל זידוע" - ר"ת הוי"ה. לרמוז, שמי שיש לו יראת שמים וכוונתו לשם הוי"ה ולומד לשם שמים, יש לו עלייה בעולם הזה ובעולם הבא, וכאלו הקריב את כל הקרבנות, כמו שכתוב "זאת התורה לעולה למנחה" וגו'.

ואת כ"ד שעות היום חילקו רבותינו לשלשה חלקים: ח' שעות לשינה, ח' שעות למשא ולמתן או למלאכה ועבודה, וח' שעות ללימוד. וזהו שכתוב (יהושע א, ח) "א"ז תצליח את דרכיך וא"ז תשכיל", וכן כתיב (איוב ג, יג) "ישנתו א"ז ינוח ליי".

וזהו שאמר זא"ת תורת העולה. זא"ת נוטריקון או תשכיל. וכתוב עוד (תהלים נא, כא) אז תחפוץ זבחי צדק, לרמוז על מה שאמרו כאילו הקריב כל הקרבנות. וע"י כך תהיה לו עלייה בעולם הזה ובעולם הבא כמו שכתוב זאת תורת העל"ה היא העל"ה, ושתי פעמים נזכר העל"ה - כנגד עולם הזה ועולם הבא.

ושמונה שעות אלו של הלימוד חייבים להיות בשמחה ובטוב לבב, וזהו שאמר (תהלים קכו, ב) א"י ימלא שחוק פיני, אימתי? בשעה שיש בלשונו רינה של תורה, ובלאו הכי אסור למלאת פיו שחוק בעוה"ז כמו שחוק וקטן, וכל שכן בעת לימודו, שלא יהיה לו שחוק וקלות ראש בשעת לימודו. וזהו שאמר אז ימלא שחו"ק, שיהיה כמו שרפים חיות ואופני קודש שהם ראשי תיבות: שחו"ק. ולא יהיה כמו שוטה חרש וקטן שאין בהם דעת והשכל ובינה. וזהו שאמר הכתוב זא"ת תורת העלה וגו'. (כסא רחמים).

המצוות מתקנות בעשיה, והלימוד ביצירה

על אודות קרבן העולה ושאר הקרבנות בזמן הזה, כתב החיד"א בספרו "כסא דוד" (דרוש כ"ב לשבת הגדול): הנה יש לחקור, דתקנו רז"ל לומר בתפלה שיהא שיח שפתותינו חשוב כאילו הקרבנו וכו', וכן כתב בטור אורח חיים (סי' א), דמי שקורא בתורה פרשת עולה יאמר: יהי רצון שיהא חשוב וכו'. וכיון שהעוסק בתורה כך היא המדה שנחשב לו כאילו קיים המצוות, א"כ מה צורך בתפילה. אלא התירוץ הוא ע"פ מה שכתב רבנו האר"י ז"ל, שקיום המצוות הוא בנפש ומתקן את עולם העשיה, ותלמוד תורה הוא ברוח והוא ביצירה. אם כן מן הדין היה שלא יחשב הלימוד כמעשה, כי זה דבור ותלוי הוא ברוח, ואילו קיום המצוה בפועל הוא בנפש בעשיה. משום הכי צריך תפלה, שה' ברחמיו יעלה את הקריאה שהיא בחינת דיבור - למעשה. ועוד, שכתב האר"י ז"ל כי הם בנפש, כדכתיב (תהלים קד, א) ברכי נפשי את ה', ואם כן מתפלל שיהיה חלק לנפש בזה.

"זאת תורת העל"ה" (ו, ב)

העולה באה על הרהורי הלב

כתב רש"י: אין העולה באה אלא על הרהור הלב (ויקרא רבה ז, ג). ולכן זמן הקרבת האברים הוא כל הלילה, משום שבא לכפר על הרהורים רעים אשר עיקרם בלילה. (כלי יקר).

ויש לתמוה, אם אכן העולה באה על הרהורי הלב, אם כן מדוע היא חמורה יותר משאר קרבנות, שהרי כתב האבן עזרא כי העולה נקראת כן משום שהיא עולה כולה על המזבח וקדושתה חמורה, ואילו בשאר עבירות אף שנעשו בקום ועשה, קרבנם קל יותר - שהרי חלק מן הקרבן נאכל לכהנים?

אמנם הביאור בזה, כי תיקון החוטא נמדד לפי סוג החטא שעשה, ולכן הרהורים רעים העושים פגם במחשבה שהיא חלק רוחני באדם, דין הוא שכפרתם תהיה רוחנית, ולכן על החוטא להביא קרבן שכולו כליל לה', מה שאין כן בשאר החטאים אשר הם במעשה, ונעשים על ידי שאר אברי האדם הגשמיים, לכן דרגתם נמוכה יותר, ומחמת כן - רק חלק מהם מוקטר לה'. (ילקוט תלמוד תורה לרבי יעקב הסקילי תלמיד הרשב"א ז"ל).

החוטא במחשבה כאילו הכניס צלם בהיכל

הסבר נוסף יש לפרש על פי הנאמר בזהר הקדוש (תרומה דף קסב:), כי גוף האדם מכוון כנגד העולמות העליונים, והמח כנגד היכלו של מלך - מקום קדש הקדשים. ולפי זה יש לומר, שלכן החמירה התורה כאשר הפגם הוא במחשבה יותר מאשר החוטא בגוף האדם, כי החוטא במחשבה - כאילו הכניס צלם בהיכל.

ועוד יש לומר, כי בדרך כלל כאשר אדם רק מהרהר בעבירה, הרי הוא חושב: ומה בכך, והלא בסך הכל אני מהרהר ולא עושה עבירה בפועל. לא כן כאשר אדם חוטא במעשה, אזי חש הוא במעשה העבירה, ולבו נשבר בקרבו וחוזר בתשובה. נמצא שבהרהורי עבירה הסכנה גדולה ביותר - כי בנקל יחטא שוב, ולכן החמירה התורה עליו. (נפש החיים).

ובספר נתיבות חיים כתב לבאר כך שהתורה מחייבת אותנו להביא קרבן עולה כדי לכפר על הרהור הלב, וזאת כדי ללמד אותנו שהמחשבה חייבת להיות נקיה וטהורה, כפי שמסמל קרבן העולה הנשרף כליל על המזבח. לעמת זאת, קרבן החטאת, נאכל בחלקו על ידי הכהנים, לרמוז שצריך האדם לקדש את החומר הגשמי.

ע"י אש התורה יכבה את אש הגהינם

עוד נראה לבאר בס"ד, בהקדם דברי הרב ראשית חכמה (שער הקדושה פ"ז אות ה) האומר כי התיקון של חטאת נעורים היא, שילמד תורה בקול רם. וזהו: זאת תורת העולה, כי תיבת העל"ה הוא ר"ת: הרוצה לתקן עון הנעורים. ותקנתו,

שע"י אש התורה יכבה את אש הגהינם שהיה צריך לסבול בגלל עוונותיו. וזהו: על מוקדה על המזבח, תיבת המזב"ח ר"ת: בלימוד התורה זוכה מתקן חסרונותיו. ומה שהוסיף הכתוב לומר "היא העולה", ללמד שעיקר הקרבן הוא, שיחשוב כי מה שנעשה בקרבן הזה - היה ראוי לבוא עליו בעצמו. (ילקוט המוסר ואבני השהם).

"זאת תורת העֶלָה הוא העֶלָה על מוקְדָה" (ו, ב)

מעלת הענוה וגנות הגאווה

רבותינו ז"ל דרשו במדרש (ויק"ר צו, פ"ז ס"ו) שהמתגאה נידון באש, שנאמר: "היא העולה על מוקדה". ולפי דרכם אפשר לרמוז במה שאמרו בסוטה (ד:): כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה וכאילו בא על כל העריות. וזהו שכתוב: "צו" לשון עבודה זרה, דכתיב (הושע ה, יא) "הואיל הלך אחרי צו", וכמאמרם (סנהדרין נו:): ויצו זו עבודה זרה, "לאמר" זה גלוי עריות, כמו שכתוב (ירמיהו ג, א) "לאמר הן ישלח איש". וכתוב "היא העולה" כלומר המתגאה הוא כעובד עבודה זרה וגלוי עריות רחמנא ליצלן.

אי נמי, אפשר לבאר ע"פ מה שאמרו (פסחים סו:): האי מאן דיהיר חכמתו מסתלקת ממנו, ודרך דרש ומוסר אפשר לתת טעם לזה, שעל ידי הגאווה נעשה גופו כלי משוקץ ומוסרח, כמו שכתוב באגדה (עי' קב הישר פ"ז בשם גבעת המורה) שאליהו ז"ל אמר לרבי יהושע בן לוי שאדם שיש לו גאווה הוא סר"ח העודף מנבלה מוסרחת, ואם כן התורה צריכה להיות במקום נקי וטהור, וקיימא לן (ברכות כד:): שבמבואות המטונפות אסור להרהר בדברי תורה. ולכן מי שיש לו גאווה, שהוא יותר מנבלה מוסרחת, חכמתו מסתלקת ממנו, כי התורה צריכה מקום נקי וטהור.

וזה רמז "זאת תורת העולה", כלומר מי שיש לו תורה וגם גאווה, אז "היא העולה" - היא התורה עולה ומסתלקת ממנו, והוא נשאר בגאווותו. (חומת אנך).

ויש לרמוז שמנהיג הדור צריך שיזרוק מרה בבני ביתו, וכן הרב בתלמידיו. אך זה רק כאשר לבו נשבר ועושה זאת רק לכבוד התורה. אך אם הוא מתגאה באמת - עונו ישא. ורמז למעלת וגדולת התורה, כי כשהעניו מורה גדולה כדי שייראו ממנו לקיים את התורה, אזי התורה תתעלה.

ועוד, זאת תורת העולה ראשי תיבות גימטריא בית, בזה רמז, כי עם ישראל הם כמשל אשה ובעלה עם השם יתברך כביכול, ולכן הותרו לנו הקרבנות, כי הבעל חייב בפרנסת אשתו.

"זאת", אמרו במדרש (ויק"ר צו, פ"ז ס"ו) אמר רבי לוי, נימוס היה וקילוסין היא, שכל המתגאה אינו נידון אלא באש, שנאמר: על מוקדה. הגאה מעכב את המשיח, וראוי הוא להענישו באש כי בעבורו בטל המזבח ואנו בגלות. (מוסר חכמים).

מעשה במלך גדול שהתגאה

כתב הרב החסיד רבי יעקב יוסף מפולנאה, תלמידו של הבעל שם טוב, בספרו צפנת פענח (פ' וארא), בפירוש המשנה באבות (פ"ד משנה ד): רבי לויטס איש יבנה אומר, מאוד מאוד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה. שכן יש לשאול על כך, מדוע נקט רבי לויטס 'מאד מאד' שתי פעמים? ותירץ דבריו, כי אדם שהוא ראש וחשוב, אמנם יש לו לנהוג שררה לצורך הנהגת עיר ומדינה, אבל מבפנים עליו להיות שפל רוח בקרבו.

ובבדי להמחיש זאת, הביא על כך משל מספר איזומה כנדגלות (לרבי יצחק בן שמואל עונקיניירה, דף כ.), אודות מלך גדול ועצום בחכמה, אשר זחה עליו דעתו בגאווותו. וכאשר הכיר בחולי הגאווה אשר לו, שלח לחכם גדול לבקש עצה, ואמר לו שימעיט בחיילותיו ופמלייתו, וכן עשה ולא הועיל. עד שבא החכם לפניו, והיו מטיילים בגנות ופרדסים אשר למלך, ושם היו מיני עשבי בשמים כפרים עם נרדים, ואילני פירות משובחים מאוד, מור ואהלות עם מיני בשמים, וכל מטעי המלך האדיר הפלא ופלא. בעודם הולכים שם עברו במקום משפך הזוהמה, ועמד שם החכם משתאה מחריש, עד שהמלך הצטער ואמר לו: מדוע נעמדת במקום מטונף וריח נודף סרח העודף? אמר לו: שאלתי את הצמחים הנמצאים כאן, מה לכם הצמחים הנאהבים שנהפך ריחכם הנערב לסרחון הנתעב. והשיבו לי, אתה הבאשת את ריחנו על ידי השפכים שהעברת לנו בגופך. ויספוק המלך כפיו ויקח מוסר, ויחי מחליו.

והוא מוסר גדול, שיתן האדם את לבו כי ממאכל חשוב מאוד נעשה רעי, ואדרבה, האדם מצפה לזה, שהרי אם לא תצא הפסולת אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. ולזה הזהיר התנא ואמר: "מאוד מאוד", אחד הוא לאדם בהיותו לבדו בינו לעצמו, ואחד בהיותו נוהג שררה, שגם בזה צריך זהירות גדולה.

והגאווה היא עוון פלילי, ויש מכך צער לשכינה שהיא בגלות. וזהו שאמר הכתוב: על המזבח - שהיא השכינה. הנמצאת 'כל הלילה' - בגלות. 'עד הבקר' - שיבוא הגואל. וקרבו זה בא לכפר על הגאווה שעלה על רוחו, והקרבו טעון שריפה והוא נשרף במקומו, לעורר את הגאווה שהוא היה צריך להישרף, ואש המזבח תוקד בו עצמו. ולכך נאמר: תוקד 'בו', ולא 'עליו'. (מוסר חכמים).

העניו - כאילו הקריב כל הקרבנות

גם להלן בפרשתינו (ו, לח) כתוב: "להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני". וכתב החיד"א (חומת אנך) לרמוז על דברי רבי יהושע בן לוי (סוטה ה:): "בוא וראה, כמה גדולים נמוכי הרוח [-הצנועים והענוותנים] לפני הקב"ה, שבזמן שבת המקדש היה קיים, אדם מקריב [קרבו] עולה, שכר עולה בידו. אבל מי שדעתו שפלה [המתרחק מן הגאווה והיהירות] מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן, שנאמר (תהלים נא, יט): "זבחי אלהים רוח נשברה".

וזוהו הרמז: "ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם במדבר סיני". כלומר, סגולה היא שיקריבו את כל הקרבנות כולם בענווה, ע"י שילמדו ממדבר סיני, שניתנה עליו תורה מחמת ענוותנותו שהוא נמוך. וגם "סיני" גימטריא: "ענוה" [עם הכולל], כי על ידי הענוה יהיה חשוב כאילו הקריב את כל הקרבנות.

"הוא העלה על מוקדה" (ו, ב)

ההתלהבות במצוות רק עם התבוננות

הנה, אף שלשון מוקדה מורה על אש גדולה ומלהטת. מכל מקום נכתב בתורה באות מ"ם זעירא, להורות שהתלהבות האדם בשעת עשיית המצוות אין ראוי לה שתהיה בבת אחת. וילהיב את עצמו לעשות רצון בוראו, רק על ידי הכנה והתבוננות מעמיקה, ואז תוקד אש תמיד שלא תכבה ע"י רוחות הזמן והטרדות.

ומסופר על הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל, שבא לשאול את רבו הגר"א אם ראוי לו לייסד ישיבה, אך רבו לא עודדו לכך. ולאחר זמן, שב ושאל את רבו, ואז הסכים וברכו. וביאר זאת הגר"א, כי בפעם הראשונה הרגיש בהגר"ח שהתלהבותו מרובה יותר מכפי רצונו וחשקו האמיתי לענין זה, ורק לאחר שנתיישב הגר"ח בדבר, והציע לפתוח ישיבה מתוך ישוב הדעת והבנה ולא בהתלהבות רבה, ברך אותו ועודדו, כי אז יתקיים בידו.

עוד כתוב "כל הלילה עד הבקר", והנה עולם הזה דומה ללילה. ועל כך אמר הכתוב, כי מי אשר תוקד בו אש המזבח, כלומר, אש של מסירות נפש לקיום מצוותיו, אזי כאשר יזרח כבוד ה' - יזכה הוא לאור הבקר. כי אי אפשר לעבור את חשכת הגלות בלי מסירות נפש למען כבוד השם יתברך ותורתו. (מוסר חכמים).

האש תהא יוקדת בפנים ולא מבחוץ

האות מ' שב"מוקדה" היא זעירא, ובאה לרמוז שההתלהבות והלהט של אדם מישראל לתורה ולמצוות אינם צריכים להיות בולטים לכל עין, אלא חבויים בליבו פנימה, משום שככל שההתלהבות תהיה פנימה, היא תתכרך ותגבר באדם. (הרבי מקוצק זצ"ל הביאו בספר נחל איתן לרבי אברהם הלוי חזן מחכמי ישיבת עץ חיים).

רבותינו מספרים (סוכה כח.) כי "שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלשים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבנו, ושלשים מהם ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון. עשרים בינונים, גדול שבכולם יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולם רבן יוחנן בן זכאי. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא משנה וגמרא, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים וגזירות שוות, תקופות וגימטריאות, שיחת מלאכי השרת, שיחת שדים ושיחת דקלים, משלות כובסים, משלות שועלים, מעשה מרכבה וכו'. ואם הקטן שבכולן כך, גדול שבכולן על אחת כמה וכמה! אמרו עליו על רבי יונתן בן עוזיאל, בשעה שהיה יושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו מיד נשרף".

ואמר על כך ה"שפת אמת" זצ"ל, עתה נצא ונחשב כמה היה גדול רבן של הענקים הללו, כי אם כך היו התלמידים, אזי מה היה רבם. ברם, לפי האמור לעיל, שהמטרה צריכה להיות שייגיע לידי מצב שהאש יוקדת בקרב היהודי השלם פנימה, ומבחוץ לא יהיה הדבר ניכר, יש לומר שכך היה גם אצל רבם הלל הזקן, כי מרוב גדלותו היה בכוחו למנוע את העוף שפורח מעליו מלהישרף.

הוסיף על כך רא"מ מגור זצ"ל, כי זו היתה מטרתו של המסוה ששם משה רבנו על פניו, כדי שהאש הפנימית שלו לא תהא נכרת מבחוץ. (ליקוטי יהודה, סוף כי תשא).

"ואש המזבח תוקד בו" (ו, ב)

המזבח לא נפגע מהאש שעליו

"אמר רבי פנחס: ואש המזבח תוקד עליו אין כתיב כאן, אלא תוקד בו, האש היתה מתוקד בו. תני בשם רבי נחמיה: קרוב למאה ושש עשרה שנה היתה האש מתוקדת בו, עזו לא נשרף ונחשתו לא ניתך, אם תאמר דהוה גלד, תני בשם ר' הושעיה כעובי דינר גרדיון היה בו". (ויקרא רבה צו, פרשה ז סי' ה).

"אמר רב פפא, מאי דכתיב (תהלים קלג, ב) כשמון הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן. תנא, כמין שני טיפין מרגליות של שמן תלויות לו לאהרן בזקנו, כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקר זקנו. והיה משה דואג ואומר שמא מעלתי בשמן המשחה. יצאה בת קול ואמרה לו: כטל חרמון שיורד על הררי ציון, מה טל אין בו מעילה אף שמן שעל זקן אהרן אין בו מעילה". (ע"פ מדרש תהלים בובר, מזמור קלג).

הלוקח שוחד תוקד בו אש גהינם

כתב רבינו חיים פלאג' בספרו "תנופה חיים" ואש המזבח תוקד בו, סופי תיבות: שוח"ד. ופירש הרש"ך, שנותנים שוחד לשרו של גהינם, ומכניס אחר תחתיו, שנאמר (משלי יא, ח) ויבא רשע תחתיו. ובפשטות נראה לומר, כי כוונת הכתוב שהדיין הנוטל שוחד יורש גהינם, וגם אמרו זכרונם לברכה (תנחומא, משפטים ס"ו) לעולם יראה הדיין כאלו חרב מונחת על צוארו, וגהינם פתוחה תחתיו. ובמקום לקיים את החיוב למנות סנהדרין שיהיו אצל המזבח [בלשכת הגזית] לדון דין אמת, הנה הלוקח שוחד תוקד בו אש גהינם. (מוסר חכמים).

"זאת תורת העֶלָה הוא העֶלָה על מוקדה על המִזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה בּוֹ, וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְכוּ'" (ו, ב-ג)

הפסוק רומז על גלות האחרון

כתב האור החיים הקדוש, וז"ל: ובדרך רמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו נלחמנו מעצבון נפשנו, כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות, נראה למי דומה, למצרים ת' [שנה], לכבל ע' [שנה], לשניהם יחד ת"ע, והן היום אלף ותרע"ב מה אייחל עוד. ולא גלות לבד אלא עינוי מהאומות, כי כל גוי וממלכה בבני ישראל יעבודו, ואשר זה יסובב חשוב לא טוב, כי שפת אמת לא הוכרעה בכוננת והאריכה לשון שקר.

זבא הצופה ומביט עד סוף כל הדורות, קורא הדורות מראש, והודיע למשה לזרז לישראל ובראשם בני תורה שפתי כהן אשר תורה יבקשו מפיהו אהרן ובניו, להודיע לדורות את הדבר הזה.

זאת תורת העולה, אמר "זאת" - למעט כל העליות שאין כמות עולה, וחזר ופירש מי הוא זאת, ואמר הוא העולה כבר, דכתיב (שיר השירים ג, ו) מי זאת עולה מן המדבר.

על מוקדה על המזבח הם ב' פרטים שאנו בהם, האחד שאנו בני תורה מה שאין בכל האומות. והשני שאנו מיוסרים בגלות וייסורין ודלות. כנגד התורה אמר, על מוקדה שנמשלה התורה לאש. וכן תמצא שאמרו ז"ל (תענית ד). האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא וכו'. וכנגד הגלות וענפיו אמר על המזבח, כי הייסורין מתייחס להם שם מזבח להיותם כפרה, וכן הוא בלשון חכמים (ברכות ה.). והודיע הכתוב כי באמצעות ב' דברים תהיה עלייתנו מיועדת בהפלגות המעולות משונות לשבח שבחים אשר לא היה ולא יהיה.

וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו, כל הלילה שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה, שומר מה מלילה (ישעיהו כא, יא), וכן בפסוק (רות ג, יג): ליני הלילה דרשו ז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) על הגלות.

עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי, לפי מה שקדם לנו מדבריהם ז"ל (ב"ר יט) כי יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנה.

ואמרו ואש המזבח תוקד בו, יודיע הכתוב כי באור בוקר תעשן אף ה', ואש מפיו תאכל על אשר עיינונו בני עֶלָה וייסורנו בייסורי נקמה, ובפרט בני המערב הפנימי, אין לך כוס מר שלא הטעימו תמיד.

ולבש הכהן מדו בד ירצה למדת החסד והרחמים כי יתכנה בשם כהן, הכוונה שגם החסדים יסכימו לנקום נקם, ועיין מה שפירשתי בפרשת וארא וגו' בפסוק (ו' ב') ויאמר אליו אני ה', ואמרו מדו בד יתבאר על דרך אומרם ז"ל כי כל נפש שהורגים האומות מישראל על קידוש שמו ית' הקדוש ברוך הוא רושם מדמו צורת הנהרג ההוא במלבוש ואותו ילבוש יום נקם בלב וכו'.

ופשט בגדיו וגו', להיות שבגדים הראשונים הם לעשות משפט בעושי רעתינו, ועכשיו בא להטיב להוציאנו מהגלות ולהטיב אותנו, לזה ילבש בגדי בחינת ההטבה, כי לא יעכב קיבוץ גלויות עד כלות עושי רשעה, אלא תיכף ומיד יקבץ נפוצותינו, ויוציא אותנו ממחנה האנשים הרשעים אל מקום טהור היא ארץ ישראל הטהורה וכו'. עכ"ל.

"וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ" (ו, א)

אחרי שהנשמה נענשה ראוי לכבדה

והרים הדשן מעל המזבח - זה לשון הרב מנחם הבבלי, (ספר טעמי המצוות, עשין נ"ט) טעם מצוה זו, להודיעך שאחרי שקבל החוטא ענשו והבשר והדם כלה ונעשה דשן, צריך להסיר ולהשכיח - שלא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. ורמז שהנשמה אחרי שקבלה ענשה בנהר דינור, ראוי לכבדה כי בת מלך היא, והבעל תשובה ראוי לכבוד, כך - והרים את הדשן אשר תאכל האש ושמו אצל המזבח. (של"ה צו, אות ג).

"וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ" (ו, א)

בענין קדושת האכילה

פירש הרב "ציצים ופרחים" (לרכי יעקב בן רבינו יוסף חיים) זצ"ל: אדם פשוט שאוכל ושותה, אכילתו היא פשוטה ובהמית, כמוהו כבעל חיים. אבל עובד ה' - גם אכילתו היא עבודת ה' קדושה ומרוממת. וזהו: "והרים את הדשן", הוא מרומם את החומריות הבהמית, כיצד, "אשר תאכל האש", התלהבותו בעבודת ה' גורמת לכך שאכילתו לא תהיה בתאוה נחותה אלא בקדושה, ואף היא תהיה עבודת קודש: "ושמו אצל המזבח"!

"וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן" (ו, א)

להודיעך שאין גאווה לפני המקום

בשעה שהכהן גורף את המזבח ומדשנו, היה לובש כלים מעולים שנאמר: ולבש הכהן מדו בד, בשביל להרים את הדשן. למה כן, אלא להודיעך שאין גאווה לפני המקום. וכן אתה מוצא באלעזר הכהן שהיה נוהג בשפלות לפני המקום. (ילקוט ראובני).

"וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ" (ו, א)

סגולה למי שמקללים אותו

המלאך קריא"ל עומד אצל המזבח ובלוע את כל הדשן. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא כא.) דשן המזבח היה נבלע במקום אחד. וזה שאמר הכתוב (במדבר כג, ד) ויקר אל בלעם אל תקרי "ויקר אל" אלא קריאל, והוא שם חמשים ברכות בפי בלעם, ומוליך את נשמת בלעם בכל העולם. וזה שאמר הנביא (ישעיה ו, י) "השמן לב העם הזה", אותיות - נשמה בלע"ם. ויש סגולה, שכאשר יקללך אדם, תאמר שלש פעמים "קריאל". (ילקוט ראובני).

"וּפְשֵׁט אֶת בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מְקוֹם טָהוֹר. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ" (ו, ד-ה)

גם לאחר פרידת הנשמה מן הגוף נשאר הגוף בקדושה

כמו הקרבן, כן האדם כל עוד נשמה באפו ויכול לעבוד את השם יתברך ולקיים מצוותיו כל רגע ורגע, קדושתו גדולה עד מאד. ואף שגם לאחר פרידת הנשמה מן הגוף נשאר הגוף בקדושה, אבל אין חשיבות גופו כמו בעודו חי, שיכול לעבוד את השם יתברך ולקיים מצוותיו.

וידוע, שרבנו הגר"א זי"ע קודם שנפטר מן העולם החזיק בידו הציצית שלו ובכה, ואמר שקשה לו להיפרד מהעולם הזה, אשר במחיר פרוטות אפשר לזכות לקיים מצוות עשה בכל רגע, ובעולם הבא כבר אי אפשר להשיג המצוות אף בעד כל הון. (מוסר חכמים).

כל עוד הנר דולק

וצריך האדם לזכור, כי יבוא יום אשר בו יתקיים "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים" - בגדי לבן שהם תכריכים, "והוציא את הדשן" - את הגוף המדושן, "אל מחוץ למחנה" - מחוץ לעיר, "אל מקום טהור" - לבית מועד לכל חי, "והאש על המזבח תוקד בו" - אש הגהינם. על כן יתקן האדם מעשיו בעוד מועד, בעודו חי. כי כל זמן שהנר עדיין דולק אפשר עוד לתקן. (עפ"י ר' מאיר מפרמישלן).

"וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבַעַר עָלֶיהָ הִכְהֵן עֲצִים בַּבֶּקֶר וּבַבֶּקֶר וְעֵרַךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים" (ו, ה)

משמת שמעון הצדיק תשש כחה של מערכה

כל זמן ששמעון הצדיק קיים - היה נר מערבי תדיר. משמת, הלכו ומצאו שכבה. מכאן ואילך, פעמים כבה ופעמים דולק. משמת שמעון הצדיק, תשש כחה של מערכה, ואין נמנעין מלהוסיף עצים כל היום כולו. (יומא לט.).

הצומח נתקן ע"י עצי המערכה

אמרו במדרש (ויק"ר צו, פ"ז ס"א) חילקת כבוד לעצים בשביל בניהם, שהגפן והזית אינם נדלקים במערכה. ואפשר לומר במה שכתב הרב חסד לאברהם, שבחטא אדם הראשון נפגם הכל. ובזמן שבית המקדש קיים, האדם נתקן על ידי הוידוי, והבהמה על ידי הקרבן עצמו, והצומח על ידי עצי המערכה, והמנחות והנסכים על ידי המלח, וכן אהרן יתקן על ידי בניו, דברא מזכה אבא. (הגאון חיד"א בספרו פני דוד).

"וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה" (ו, ה)

רוח הטומאה בטלה באש המזבח

כתב בזהר הקדוש פרשת צו (דף כז): רבי אחא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו, למה. ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, למה. וכהנים, למה. והרי שנינו, אש שבכל מקום - דין הוא, והכהן מצד ימין הוא בא ורחוק הוא מן הדין, שהרי הכהן לא מזדמן בדין לעולם, וכאן הוא צריך לבער את הדין בעולם דכתיב: ובער עליה הכהן. אלא כך למדנו, אדם שבא לחטוא לפני קנו, שורף עצמו בשלהבת יצר הרע, ויצר הרע מצד רוח הטומאה בא, והרי שורה עליו רוח טומאה, ולא מתבטלת רוח הטומאה אלא באש המזבח, שהאש היא מבערת רוח טומאה ומרעין בישין מהעולם. ועל כן צריך שלא תכבה האש לעולם, ולא יתחלש כחה ותקפה, ולכן לא תכבה. והכהן יסדר עליו אש בבקר בבקר, ואחר כך יכפו הדינים, ולאחר מכן עושים החטאת כמשפטה.

ואמרו שם ברעיא מהימנא (כז): כי התנאים והאמוראים באים מצד המדות של הקדוש ברוך הוא, שטורחים הרבה לנקות את בתו שהיא ההלכה מהקליפות מערב רב ע"י לימוד התורה שהוא אש כמ"ש (ירמיה כג, ט) הלא כה דברי כאש, וכל תיקו באיסורא לחומרא, והוא 'תיקון' חסר ו', שאין לו תיקון, ולכן הוא חסר נו"ן, שהוא בינה סוד עולם הבא.

"אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה" (ו, ו)

מי היא האש תמיד

"הלא כה דברי כאש נאם ה'" (ירמיה כג, כט), ודאי שהעבירה מכבה מצוה אבל אינה מכבה תורה, ועל כך אמרו "לא תכבה", כי לגבי מארי תורה, אין לו כביה עולמית.

רבי חייא אמר: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זה אשו של יצחק, דכתיב (בראשית כב, ז), הנה האש והעצים - אלו עצים דאברהם, דכתיב (ויקרא ו, ה) ובער עליה הכהן עצים בבקר. תנו, מאשא דיצחק על מדבחא, מתלהטן מנייהו כמה תקיפין על מדבחא, מסטר אינון מארי דחילו גבורה דעלמא. ואלמלא כהנא קאים על מדבחא מסטר אינון, לא יכיל עלמא למיקם קמייהו מאילין גומרין וזיקין דנפקין. ואם לא יהיה הכהן עומד על המזבח מצד זה לא יכול העולם לעמוד לפני הגבורות האלו והניצוצות הוצאים מהם] (זוה"ק פר' צו דף ל.).

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", שלהובא ונהירו דספירן לא יפסוק דא"כ ברגעא חדא הוו מתחרבין עלמין כולהו. [השלהבת והארה של הספירות לא יפסקו, דא"כ ברגע אחד היו חרבין כל העולמות] (ספר מגיד מישרים פרשת צו מהדורא קמא).

חובת התמדת לימוד התורה

כתב רבנו ה"בן איש חי" זצ"ל בספרו עוד יוסף חי דרושים (צו, ד"ה אש תמיד) המזבח, שמידתו היתה ל"ב אמות, רומז ללב. האש - רומזת לתורה, "הלא כה דברי כאש". "אש תמיד תוקד על המזבח" לרמז שהתורה תהיה בלב בתמידות. גם האותיות "לב" במילוי הוא: למ"ד ב"ת, שהוא בגימטריא: "תמיד".

"לא תכבה", אפילו בלילות יהרהר רק בדברי תורה וענייני יראת שמים. כמו שנאמר (משלי לא, יח): טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה.

סגולה להינצל מהרהור עבירה

השל"ה הקדוש (שער האותיות, ל - לב טוב, אות ח) הביא בשם הקדוש מהר"ם קורדובירו (תפלה למשה שער ב ס"ד), בשם זקן אחד (והוא אליהו הנביא) כי סגולה להינצל מהרהור עבירה, לומר פסוק: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.

והכתב סופר (בפרשתנו) מצא רמז לסגולה הנפלאה הזו בעצם משמעות הפסוק, לאמר כי כל מי שבליבו יוקדת אש תמיד לה' ופועם בו הרצון לקיים מצוותיו, ה' עוזר לו שינצל ממחשבה זרה, וכל שכן שלא יבוא לעשות עבירה בפועל. הבא ליטהר מסייעין אותו, והמקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מאש המזבח של מעלה. (אהל משה).

אש המזבח מצילו מאש של גיהנם

טעם מצוה זו, להורות שאש המזבח מצילו מאש של גיהנם, שכוחות נפרעים מהקרבת אבר כנגד אבר, והעוון נפקע, ואש תמיד על המזבח לפרסם למקטרגים שאהבת ישראל עם יוצר כל, לא יוכלו לכבות כל מים רעים שבעולם, אלא אש תמיד תוקד. ועכשיו שלחנו של אדם במקום מזבח, ואם לא אמר עליו דברי תורה אש של גיהנם שורפתו, זהו שאמר אש של תורה תוקד תמיד על השלחן. (ילקוט יצחק בשם הרמ"ה).

"מצות תאכל במקום קדש" (ו, ט)

כשאוכלים מצה אנו במקום קדוש

כתב מרן החיד"א בספרו כסא דוד (דרוש ז') רמז, כי גם עתה בליל פסח, כבר יצאו הנפשות מכל שערי טומאה והם בני חורין, וזהו: מצות תאכל במקום קדוש. בכל פסח שאנו אוכלים מצה, אנחנו במקום קדוש, בני חורין מסטרא אחרא. ולכן אנו מקוים שבניסן תהיה הגאולה העתידה, כי זהו הטעם שהנפשות יוצאות מרשות הסטרא אחרא. וזהו: בחצר אוהל מועד יאכלוהו, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

ואפשר להסמיק, כי ראשי תיבות בחצר אהל מועד עם הלמ"ד של אהל, הוא: אלב"ם, וכמו שכתב בהקדמת "עיר דוד" בשם הזוהר הקדוש, שגאולת מצרים היתה בסוד תשר"ק והיתה הגאולה מתמעטת, אך לעתיד תהיה באותיות אלב"ם שמוסיפה והולכת, וכן הגאולה העתידה מוסיפה והולכת גאולה שלמה וקיימת.

"זאת תורת האשם קדש קדשים הוא" (ז, א)

יקדש ויטהר עצמו שלא יבא לידי חטא

אדם אשר יודע חטאו ומרגיש באשמתו, יקדש ויטהר עצמו עד שלא יבא עוד לידי חטא. והעצה היעוצה לזה היא, שיעסוק בתורה תמיד וילך בדרכיה. ותיקונו הוא שילמד תורה שהיא קדש קדשים, ועל ידי זה תרצה עבודתו לפני יוצרו להקדישו קדש קדשים. (טעם ודעת).

"והכהן המקריב את עלת איש" (ז, ח)

פעמים העולה עצמה היא איש

"והכהן" - דא אליהו, המקריב את עלת איש. כי יצחק פרחו ממנו נשמתו ונכנסה באיל, נמצא שגם העולה עצמה היא איש. (מוסר חכמים).

"זאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה" (ז, יא)

השלמים הם דורון ואינם באים לכפרה

כתב ה"כלי יקר": לא נאמר "אשר יקריב לה" בכל הקרבנות כי אם אצל השלמים, אשר בלי עון ירוצון, לפי שהם קרובים אל ה' יותר מכל הקרבנות הבאים על חטא. ומטעם זה כתוב: ידיו תביאנה את אשי ה'. ולא הזכיר בשום קרבן שהבעל יביא בידיו חלק של גבוה כי אם בשלמים. לפי שכל מי שהמלך כועס עליו ורוצה לכפר ולקנח פני רוגזו, אז הוא שולח את המנחה לפניו ע"י שליח. כדרך שאמר יעקב (בראשית לב, כא) אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ואחרי כן אראה פניו. אבל המביא למלך איזו מתנה דרך דורון וכבוד, אז הוא מביא את המנחה בידיו בעצמו ולא ע"י שליח. וזהו ההבדל שבין חטאת ואשם הבאים על חטא המעשה, והעולה הבאה על חטא ההרהור - לבין השלמים, כי אותם קרבנות הבאים להסיר את פני כעסו של השם יתברך, אינו דין שידיו תביאנה, כי נראה כחוצפה כלפי שמיא. לפיכך הוא משלחם ע"י הכהנים, אבל השלמים שהם דורון - ידיו תביאנה.

"אם על תודה יקריבנו" (ז, יב)

חובת ההודאה להשם יתברך

כתב רש"י: אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן (תהלים קז, כא-כב) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה" וכו'.

וכתב השו"ע (סימן ריט ס"א) סימן לדבר "וכל החיים יודוך סלה" - חיי"ם ר"ת: חבושי יסורים ים מדבר. וכן אמרו (תהלים קמו, ב) "אהללה ה' בחיי" - בחיי, ר"ת: במדבר חולה יסורים ים.

והנה, על ניסים אלו תקנו רבותינו להודות בברכת הגומל. אולם חובת האדם להודות להקב"ה לא רק על ניסים אלו היוצאים מגדר הטבע, אלא על כל רגע ורגע שיכול לנשום צריך להודות ולקלס לה'.

וכך אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני תהלים) על הפסוק (תהלים קנ, ו) "כל הנשמה תהלל יה הללויה" - אמר ר' חייא בר אבא הנשמה שבאדם בכל שעה היא עולה ויורדת והיא מבקשת לצאת ממנו, והיאך היא עומדת בגופו? אלא הקב"ה כבודו מלא כל העולם והיא באה לצאת ורואה את יוצרה וחוזרת לאחוריה, לכן "כל הנשמה" - כל זמן שהיא עולה ויורדת - "תהלל יה" על הפלאים שהוא עושה עמנו. אמר רבי לוי בשם ר' חנינא על כל נשימה ונשימה שהוא נושם צריך לקלס להקב"ה שנאמר "כל הנשמה תהלל יה".

"על חלת לָחֵם חֶמֶץ" (ז, יג)

מה חלה פוטרת העיסה כך התורה פוטרת את לומדיה מגהינם

כתב רבינו אפרים: מה חלה בלולה, כך התורה בלולה בטעמים וסודות וגימטריאות ואגדות ומשניות וגמרא. מה חלה פוטרת העיסה כך התורה פוטרת את לומדיה מגהינם, מה חלה באה לכפר עון האשה שגרמה לאדם הראשון חלתו של עולם למות, כך התורה מכפרת על עון ישראל.

"זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים" (ז, יז)

רמז הכתוב על התורה ומצוותיה

נראה בס"ד לבאר הפסוק, ע"פ מאמר רז"ל (קידושין פ"ד משנה יד) שע"י עסק התורה האדם מתעלה ומתגדל, אפילו בעת זקנותו. וכן אמרו (ברכות סג:) שהתורה מתקיימת דוקא במי שממית עצמו עליה. וזה שכתוב: זאת התורה לעלה, רצונו לומר, ע"י התורה מוסיף חכמה ותבונה ומתעלה במעלות רמות וזוכה לכל מדות טובות.

וכן לעל"ה ר"ת: לממיתים עצמם לכבוד התורה. אי נמי: לעוסקים התורה לשם עליון, דהיינו לשם שמים.

גם התורה מתקיימת "למנחה", דהיינו, במי שדעתו נוחה עליו ואינו כועס, ושפל הוא בעיניו, ואינו משבח את עצמו. אי נמי, "למנחה" הוא לשון נחת ומתון, שיהיה דיבורו עם הבריות בנחת ויקבלם בסבר פנים יפות.

גם התורה מועילה לחטאת, שמועילה להגן על האדם אם חטא ושם בתשובה ועוסק בתורה, ונחשב לו כאילו הקריב את הקרבנות כולם ומתכפר לו.

גם בעסק התורה צריך לקיים ולאשם, דהיינו, במקום שאין איש שידריך את העם דרכי השם יתברך, יתחזק כאיש ללמד מוסר ודרכי היראה. שכן אמרו חז"ל (אבות פ"ב משנה ה) במקום שאין אנשים השתדל להיות איש.

גם התורה צריכה להיות ולמלוואים, רצונו לומר, שהשם יתברך נותן חכמה ותבונה לעוסקים בתורה וכבר מילאו כריסם ממנה, שנאמר (דניאל ב, כא) יהיב חכמתא לחכימין. וכן אמרו רז"ל (ברכות מ.) דרך בשר ודם כלי ריק מחזיק אבל כלי מלא אינו מחזיק. לא כן דרך השם יתברך, שדוקא לאותם המלאים בתורה ובמצוות מתקיים ומוסיף.

גם התורה גורמת להיות ולזבח השלמים, שע"י התורה יוכל לזבוח את יצרו ואז הוא בשלום עם השם יתברך. וכן אמרו רז"ל (סוכה נב:) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל מתפוצץ.

עוד יש לומר, ולזבח השלמים, כלומר שע"י לימוד התורה וקיום המצוות שיקיים, לא יצטרך להביא קרבן חטאת ואשם, שהם באים על חטא. אלא יביא קרבן שלמים שהוא שבח ותודה להשם יתברך, על שנכנע יצרו תחת ידו. (ילקוט המוסר ואבני השהם).

"זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת" (ז, לו)

יעסקו בתורה ואני מוחל להם בשבילה

אמר רבי יוחנן, כשפירש הקדוש ברוך הוא קרבנות, אמר משה רבנו: רבנו של עולם, תינח בזמן שהיו ישראל על אדמתם, כיון שיגלו מה יעשו, אמר לו יעסקו בתורה ואני מוחל להם בשבילה יותר מכל הקרבנות שבעולם. שנאמר: זאת התורה לעולה ולמנחה. כלומר, זאת התורה בשביל עולה, בשביל מנחה, בשביל חטאת, בשביל אשם. (זוהר הקדוש, מדרש הנעלם וירא דף ק.).

והנה בפסוק זה, ישנם שש פעמים את האות ל' בראש התיבה, והם כנגד ששת ימי בראשית. כי בששת ימים, שהם ימי היחוד, מביאים קרבן ועל העבודה, והעולם מתקיים. (מוסר חכמים).

ואמרו חז"ל (חגיגה ט:): על הכתוב (מלאכי ג, יח), ושבתם וראיתם בין עובד אלהים לאשר לא עבדו, כי אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה מאה ואחת. והנה, שר של שכחה - 'פוט"ה' שמו, והוא בגימטריא מאה. ושם מיכאל"ל עולה מאה ואחת. וכן עולה זגניאל"ל, שהוא רבו של משה רבנו. וכן עולה אותיות "מאין", שהם מלואו של משה, כך: מ[ם] ש[ין] ה[א].

וזהו שאמרו, כי הכתוב יגיד עובד אלהים לאשר הוא ראשי תיבות בגימטריא: מאה ואחת. ואילו לא עבדו, הוא ראשי תיבות בגימטריא: מאה.

ועל כך יש לומר, כי השונה פרקו מאה ואחת פעמים, כאלו הקריב כל הקרבנות כולם, דכתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים, ראשי תבות בגימטריא: מאה ואחת. (ילקוט הראובני, בשם כנפי יונה ח"ה ס' לו).

"קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים" (ח, ב)

בגדי כהונה מכפרים

תניא אמר רב ענני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה? [ופרש"י בצו את אהרון זאת תורת העולה, זאת תורת החטאת, השלמים וכו' והדר קח את אהרון ואת הבגדים] לומר לך, מה קרבנות מכפרים - אף בגדי כהונה מכפרים. (זבחים פח:).

"זאת כל העדה הקהל אל פתח אהל מועד" (ח, ג)

חצר אוהל מועד גדלה פי אלף

כתב רש"י, זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. וביאר הגאון רבי פנחס הלוי הורביץ, בעל ה"הפלאה": חצר המקדש לפני פתח אוהל מועד, היה גדולה חמישים על חמישים, ובסך הכל אלפיים וחמש מאות אמה. ומניין בני ישראל שהיו שם, היו שש מאות אלף ושלושת אלפים מישראל. וביחד עם עוד כ"ב אלף לויים שעמדו שם, הגיע מניינם הכולל לשש מאות עשרים וחמישה אלף.

וכיון שהיו ישראל עומדים צפופים ומשתחוים רווחים (אבות פ"ה משנה ה), וכל הנכנס לעזרה היה זקוק להשתחויה לשטח של לכל הפחות ד' אמות, הרי עלינו להכפיל את מניינם הכולל פי ארבעה. נמצא, שחצר אוהל מועד נתרחה וגדלה פי אלף משטחה, שכן שטחה היה אלפיים וחמש מאות אמה, וגדלה לשטח של ב' מיליון וחמש מאות אלף אמה!

וזהו ששינו בתורת כהנים (פר' שמייני), שביום שהוקם המשכן ברכם משה. ובמה ברכם, ר' מאיר אומר (דברים א, יא) "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים". (להתעדן באהבתך).

"ויתן עליך את הפתנת ויחגר אתו באבנט וילבש אתו את הפעיל ויתן עליו את האפד ויחגר אתו בחשב האפד ויאפד לו בו" (ח, ז)

בגדי כהונה כנגד העולם הזה ושבעה רקיעים

בגדי כהונה - סדר לבישתן כך הוא: מכנסים, כתונת, אבנט, מעיל, אפוד, חשן, מצנפת, ציץ. וסדר לבישתן כנגד שבעה רקיעים.

מכנסים - שהיו לכסות בשר ערוה, כנגד רקיע ראשון שבו לבנה שהוא מכסה את העולם השפל, בשגם הוא בשר.

כתונת - כנגד הרקיע שבו כוכב.

אבנט - כנגד הרקיע שבו נוגה.

מעיל - כנגד הרקיע שבו חמה.

אפוד - כנגד אפודת הרקיע שבו מאדים.

חושן - כנגד הרקיע שבו צדק. ולכך היה בכפלו אורים ותומים שהם מצדיקין דבריהם.

מצנפת - שהיה עליון בראש, כנגד הרקיע שבו שבתאי שהוא עליון על כל השבעה. והכתוב קראו ראש הכוכבים, והוא שכתוב (איוב כב, יב) וראה ראש כוכבים כי רמו.

ציץ - שכתוב בו (שמות כה, לו) קדש לה', כנגד כסא הכבוד שהוא למעלה משבעה רקיעים. (ילקוט ראובני בשם רבינו בחיי).

"וַיִּתֵּן אֱלֹהִים הַחֹשֶׁן אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִימִים" (ח, ה)

ההבדל בין נבואה לרוח הקדש

כתב רבנו בחיי על ה"אורים ותומים": כתב של שם המפורש היה, ומדרגה היתה ממדרגות רוח הקדש, למטה ממדרגת הנבואה ולמעלה מבת קול. ודע, כי ההפרש שיש בין נבואה לרוח הקודש הוא, שהנביא בעת שתבא בו הנבואה כל הרגשותיו וכוחותיו בטלות, והוא משולל מכל דרכי העולם הזה, ומופשט מן החומר ומתבודד עם השכל לבדו, והנה זה בהקין, וזו היא מעלת שמונה נביאים. ורוח הקודש היא, שלא תתבטל אחד מהרגשותיו והוא מדבר בדרך כל אדם, אבל יעורר אותו רוח עליוני ויפיע הדברים על לשונו, וידבר עתידות בסיוע אלהי, וזו היא מעלת הכתובים. אבל מעלת התורה שצוה לנו משה למעלה מכל זה, כי נבואתו של משה למעלה מכל הנביאים כולן. עכ"ל.

"וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מִשָּׂה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל תְּנוּךְ אֶזְנוֹ אֶהְרֵן הַיְמָנִית וְעַל בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֶּהֱן רִגְלוֹ הַיְמָנִית" (ח, כג)

המשכן צורתו כוללת שלשה עולמות

הטעם שנותן הדם באברים האלה, יש אומרים לפי שהמשכן צורתו כוללת שלשה עולמות; כנגד עולם המלאכים - לפנים מן הפרוכת, וכנגד עולם הגלגלים - מחוץ לפרוכת שהוא אהל מועד, וכנגד זה העולם - חצר המשכן.

וכן הוא באדם; הראש - כנגד עולם המלאכים, והלב - כנגד עולם הגלגלים, כי הוא בעל התנועה. וממתניו ולמטה - כנגד עולם השפל. וצריך שיהיה במשכן אדם המכיר את כל זה, והוא הכהן הגדול. (מוסר חכמים).

"עַל תְּנוּךְ אֶזְנוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֶּהֱן יְדָם הַיְמָנִית וְעַל בֶּהֱן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב" (ח, כד)

שלא יוכלו שדים ומזיקים ומלאכי חבלה להזיקן

שלא יוכלו שדים ומזיקים ומלאכי חבלה להזיקן. והרואה דברי מור זקני הרב בספרו "חסד לאברהם" (נהר סא) בסוד הסימנים שמסר יעקב לרחל - ינוח לו. (הרב הקדוש חיד"א זיע"א בס' חומת אנך).

"וְהַנּוֹתֵר בְּבֶשֶׂר וּבְלֶחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ" (ח, לב)

ההולך אחר המותרות סופו יורש גיהנם

כתוב בספר מרפא לעצם (פ"ד) שאסור לאדם לרדוף אחר המותרות, אלא רק כדי קיום הגוף לעבודת הבורא. וזהו שאמר: והנותר בבשר ובלחם, מי שהולך אחר המותרות בבשר ובלחם, והוא הדין בכל דבר - סופו יורש גיהנם. וזהו: באש תשרפו - באש של גיהנם.

ולפי האמת, לנו עדת ישראל, במקום בגדי משי ורקמה, היה יותר כדאי ללבוש שחורים ולהתעטף שחורים, בראות שכנית עוזנו אם הבנים - נעה ונדה גולה וסורה מבלי בניה. היא יושבת וראשה חפוי כאשה עקרה שלא ילדה. ולמה לנו העושר, ואיך אנו יגיעים לבקש מעדנים לנפשנו, והלא דיו לעבד להיות כרבו, ואדרבא לן יאות למבכּי, על כי חשך משחר תארינו ולא נשאר בנו תמונה לא משען ולא משענה, ולכן נתחזק לשמור את שארית ימינו בתורה ובמעשים טובים.

ואמרת דרך רמז, המבזבז אל יבזבז יותר מחומש (כתובות נ.), כמו שכתבו המפרשים, על הפסוק (בראשית מז, כד) והיה בתבואות ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהיה לכם. ידוע, כי היצר הרע בא לאדם תיכף בצאתו מרחם אמו, לפתח חטאת רובץ (בראשית ד, ז), ויושב הוא לבדו עם האדם עד אור הארבעה עשר שאז בא היצר הטוב. וידוע, כי (תהלים צ, י) ימי שנותינו שבעים שנה, והם ה' הידות, כי חמש פעמים י"ד - עולה שבעים. אם כן, זהו שאמר ונתתם חמישית לפרעה, הוא היצר הרע, וארבע הידות יהיה לכם להנאתכם ולטובתכם, לשמוע בקול היצר הטוב.

וכן יש לבאר על הפסוק (תהלים לד, יב) לכו בנים שמעו לי, ולכאורה היה לו לומר "בואו"? אלא, 'לכו' עולה מספר נ"ו, הם ארבע הידות. שבזמן הזה עליכם לשמוע לי ולא ליצר הרע.

וזהו: המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, אם הלך אחר תאוות היצר הרע, אל יבזבז יותר מחומש שהוא י"ד שנים. שהם חומש מחייו שהם שבעים, אלא תיכף ומיד יתגבר עליו להבריחו כשנהיה בר מצוה ונכנס לעול המצות להשלים מנין. (ילקוט המוסר ואבני השפה).

דרוש לפרשת פרה

פרשת פרה דאורייתא

הנה אנו קרבים לחג הפסח, ואם נזכה לבנין בית המקדש, נעלה לציון ברנה להקריב שם קרבן פסח ולאוכלו בירושלים בקדושה ובטהרה.

לפיכך קוראים אנחנו פרשת פרה, כדי להשריש בנו את חובת הטהרה לפני העליה לבית המקדש, ולפני הקרבת הקרבן. **ומרן** בשולחן ערוך (סי' קמ"ו ס"ב, וסי' תרפ"ה ס"ז) פסק, כי פרשת 'פרה' היא מן התורה, וכל דיניה כפרשת "זכור". ופרשה זו של "פרה אדומה", שעל ידי הזאת אפרה נטהרים מטומאת מת, עמוקה וסתומה היא, ושלמה המלך אמר (קהלת ז, כג): "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני". כלומר על הכל עמדתי והבנתי, אבל פרשת פרה חקרתי ושאלתי וכו' והיא רחוקה ממני.

"והיא רחוקה" גימ' פרה אדומה. (רבינו בחיי במדבר יט, ב).

מצות פרה אדומה - שורש הטהרה

פרשת פרה אדומה ניתנה לישראל בר"ח ניסן בשנה השנית לצאתם ממצרים ביום הקמת המשכן (גיטין ס: וברש"י ד"ה פרשת פרה), כי כל ישראל היו חייבים להיטהר כדי שיוכלו להקריב את פסחיהם ואפילו מי שלא נגע במת מעולם, שכן כולם חטאו בחטא העגל וכידוע עבודה זרה מטמאה כמת, ועל כן לאחר שהקב"ה סלח לישראל וצויה עליהם לעשות לו משכן, נתן להם מצות פרה אדומה כדי להטהר לגמרי מכל הטומאה שדבקה בהם מטומאת מת ומטומאת עבודה זרה שהיא שורש המיתה בעולם.

נמצינו למדים כי מעשה פרה אדומה הוא שורש הטהרה של עם ישראל ומאחר והוא שורש הטהרה, לכן צריך לעשות אותו בטהרה המושלמת ביותר שאפשר, שכן כל דבר ששורשו טהור אפילו אם אחר כך נפלה בו טומאה בענפיו שוב אין הטהרה נפגמת, וזהו יסוד עצום שהוא עיקרן של כל אותן מצוות שמקדשות את שורש המעשה, כגון מצות מעשרות, חנוכת הבית, הפרשת חלה, וכיו"ב שכל דבר מעולם המעשה צריכים להתחיל אותו בקדושה ואז ממילא הכל מתקדש. ולדוגמא אדם מתחיל את היום בתפילה בכונה ואז בעזה"י כל היום כולו מתקדש.

ולכן הפרה אדומה שבאה לטהר מטומאת מת, ובאו לעשות שורש לטהרה על ידה, הרי החמירו בה חומרות רבות ועשאוה במעלות של טהרה שאין למעלה מהן כפי שיבואר להלן.

עשר פרות אדומות

הרמב"ם (הלכות פרה פ"ג ה"ד) מונה תשע פרות אדומות שנעשו מאז ומעולם, הראשונה עשה משה רבינו ע"ה והיו מטהרים באפרה כל ימי הבית הראשון, והותירו ממנה מעט למשמרת. שניה עשה עזרא הסופר. ושבע מעזרא ועד חרבן הבית. והעשירית יעשה בעזה"י מלך המשיח במהרה בימינו אמן.

ומבואר בחז"ל (סוטה ט.) שאין שונאיהם של משה ודוד שולטים במעשי ידיהם, ואם כן כח הטהרה של פרה אדומה קשור עם ענין נצחיות משה רבנו, וכל יתר הפרות האדומות נאצל כוחן מכוח פרתו האדומה של משה רבנו, וגם השימוש באפר פרת משה נתארך שנים רבות, שהרי עד ימי עזרא לא הוצרכו לפרה שניה, וזה קרוב לאלף שנה השתמשו בפרתו של משה, ואילו במשך ה-ת"כ שנים של בית שני עשו ח' פרות, ועוד אמרו המפרשים (ילקוט שמעוני חקת יט ד"ה ויקחו אליך ריב"ח אומר) שבכל הפרות היו צריכים לערב בהם מאפר פרתו של משה.

ודוקא את הפרה האדומה העשירית יעשה מלך המשיח, כי עשר מראה על שלימות, ושלימות הטהרה של פרה אדומה תהיה רק לעתיד לבוא, בפרה העשירית שיעשה מלך המשיח, יחד עם המנין העשירי שימנו את בבני ישראל, שבכתובים מצאנו שעם ישראל נמנו תשע פעמים, וכן המשיח הוא זה שישיר את השירה העשירית (עי' תנחומא בשלח י, ויכבוש את ארץ עשר האומות).

סדר מעשה פרה אדומה בירושלים

הרמב"ם (הלכות פרה פרק ב) מבאר את המעלות שהיו בעשיית פרה אדומה, ואלו תורף דבריו, כשם שהיו מפרישים את הכהן הגדול מביתו שבעת ימים קודם יום הכיפורים לעבודת יום הכיפורים (יומא פ"א מ"א), כך היו מפרישים את הכהן השורף את הפרה שבעת ימים קודם שריפתה (יומא ד.), ללשכה מיוחדת הנקראת "בית אבן" לפי שכל מעשיה וכליה היו עשויים מאבן ומאדמה שאינן מקבלות טומאה. וכל שבעת הימים היו מזים עליו מכל אפר הפרות שהיו במקדש שנשארו למשמרת מאז ימי משה רבינו ע"ה (רש"י שם ד"ה מכל חטאות), שמא נטמא הוא למת ולא ידע. ומן הדין היה צריך להזות עליו רק שלישי ושביעי אלא שמזין עליו יום אחר יום, שכן מעלה יתרה עשו בפרה.

כשמזין על הכהן בימי ההפרשה צריך שיזה עליו איש שלא נטמא במת מעולם. וכל הכלים שממלאים בהם ומקדשים להזות על הכהן השורף - כולם כלי אבנים היו, שאינם מקבלים טומאה, וכל הדברים האלו כאמור מעלות יתרות שעשו בפרה - שורש טהרת ישראל.

חצירות היו בירושלים שהיו בנויות על גבי סלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום, ועל כן לא היתה יכולה הטומאה להגיע לשם לעולם. שהרי כידוע טומאת מת בוקעת מקברו עד הרקיע, אלא אם כן עשו חלל בין הקרקע לסלע שעל גביו, וחלל האויר מפסיק בין הטומאה לסלע, ושוב אין הטומאה בוקעת למעלה, ולכן אותן חצירות שנבנו על גבי סלע שבדרך כלל אין חופרים שם על מנת לקבור מתים, וגם אם קברו שם הרי חלל האויר לא נותן לטומאה לבקוע. ומביאים היו לשם נשים מעוברות של כהנים ויולדות בניהן באותן החצירות ומגדלות שם את בניהן, ולא היתה טומאת מת מגיעה אליהן מעולם. משגדלו הילדים ונבחרו להיות המזין על הכהן השורף את הפרה, היו מביאים שוורים שכרסיהם רחבות ומניחים על גביהם דלתות טהורות ומושיבים התינוקות על גבי הדלתות כדי שיהיה אהל בינם לבין הארץ שמא השוורים ילכו מעל קבר בדרכם אל מעיין השילוח. כשמגיעים לשילוח היו ממלאים ממי המעיין לתוך כוסות האבן שבידם ואין חוששים במעיין מפני קברות כי אין דרכם של בני אדם לקבור במקומות כאלו. ואחר כך עולים שוב ויושבים על גבי הדלתות והולכים עד שמגיעים להר הבית. הגיעו להר הבית יורדים ומהלכים על רגליהם, מפני שכל הר הבית והעזרות תחתיהן היה חלול מפני קבר התהום. ומהלכים עד פתח העזרה, ובפתח העזרה היה כלי עם אפר והיו נוטלים את האפר ונותנים במים שבכוסות ומזין על הכהן.

כיצד שורפים אותה

הרמב"ם הלכות פרה אדומה (פ"ג ה"ב) מתאר את סדר שריפת הפרה, וז"ל: "כיצד שורפין אותה, זקני ישראל היו מקדימין ברגליהן להר המשחה ובית טבילה היה שם, והכהן, והמסעדים [-העוזרים] בשריפתה, והפרה יוצאים על כבש [-גשר] ובאין להר המשחה [-שבנו גשר מהר הבית להר הזיתים], ומטמאין את הכהן וסומכין הזקנים את ידיהם על הכהן ואומרים לו טבול אחת, ואם היה כהן גדול אומרים לו אישי כהן גדול טבול אחת, ירד וטבל עלה ונסתפג, ועצים מסודרים היו שם ארזים אלונים וברושים ועצי תאנה תאנה חלקה, ועושין מערכה כמין מגדל ומפתחין בה חלונות כדי שתהא האור מלבבת בהן, ומראה המערכה במערב, וכופתים את הפרה בחבל של מגג, ונותנים אותה על גבי המערכה, ראשה לדרום ופניה למערב, הכהן עומד במזרח ופניו למערב שוחט בימינו ומקבל הדם בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית מן הדם שבכפו השמאלית שבע פעמים כנגד בית קודשי הקודשים, על כל הזאה טבילת אצבע בדם, ושירי הדם שבאצבע פסולים להזייה לפיכך על כל הזאה מקנח אצבעו בגופה של פרה, גמר מלהזות מקנח ידיו

בגופה של פרה, ויורד מן המערכה, והצית את האש בעצים קטנים, והכניס תחת עצי מערכה, והתחיל האש בה, והכהן עומד ברחוק ומשמר לה עד אשר תצית האש ברובה ותקרע בטנה.

ואח"כ נוטל עץ של ארז ואזוב אין פחות מטפח, וצמר צבוע בתולעת משקל ה' סלעים, ואומר לעומדים שם: עץ ארז זה עץ ארז זה עץ ארז זה, אזוב זה אזוב זה אזוב זה, שני תולעת זה שני תולעת זה שני תולעת זה שלש פעמים על כל אחד ואחד, והן אומרין לו הין הין הין שלש פעמים על כל אחד ואחד, וכל כך למה לפי שמיני ארזים שבעה וכו' וכורך האזוב עם הארז בלשון של שני, ומשליך לתוך בטנה שנאמר (במדבר יט, ו): "והשליך אל תוך שריפת הפרה". נגמרה שריפתה - חובטין אותה במקלות, היא וכל עצי המערכה שנשרפה בהן, וכוברין את כלב כברות, וכל שחור שאפשר שיכתש ויהיה אפר בין מבשרה בין מן העצים כותשין אותו עד שיעשה אפר. ושאין בו אפר מניחין אותו וכל עצם שנשאר מעצמיה בלא שריפה בין כך ובין כך היה נכתש. ושלושה חלקים היו חולקים את כל אפרה. אחד ניתן בחיל, אחד בהר המשחה, ואחד מתחלק לכל המשמרות. זה שמתחלק למשמרות היו הכהנים מקדשים ממנו, וזה שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו, וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע שנאמר (שם, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת".

אילין עובדייא דאתון עבדין נראין כמיין כשפים

איתא במדרש רבה (במדבר יט, ח) - שאל עובד כוכבים אחד את רבן יוחנן בן זכאי, אילין עובדייא דאתון עבדין נראין כמיין כשפים [- העבודות האלה שאתם עובדים נראים כמעשה כשפים], אתם מביאים פרה ושורפין אותה, וכותשין אותה, ונוטלין את אפרה, ואחד מכם מטמא למת מזין עליו ב' וג' טיפין ואתם אומרים לו טהרת, אמר לו לא נכנסה בך רוח תזוית מימך? אמר לו לאו, ראית אדם שנכנסה בו רוח תזוית? אמר לו הן, א"ל ומה אתם עושין לו, אמר לו מביאין עיקרין ומעשנין תחתיו ומרביצים עליה מים והיא בורחת, א"ל ישמעו אזניך מה שאתה מוצא מפך כך הרוח הזו - רוח טומאה, דכתיב (זכריה יג, ב): "וגם את הנביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ". מזין עליו מי נדה והוא בורח. לאחר שיצא אמרו לו תלמידיו רבנו לזה דחית בקנה לנו מה אתה אומר, אמר להם חייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרין, אלא אמר הקדוש ברוך הוא חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי, דכתיב (במדבר יט, ט): "זאת חוקת התורה", ומפני מה כל הקרבנות זכרים וזו נקבה? א"ר איבו משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך אמר המלך תבא אמו ותקנה את הצואה, כך אמר הקדוש ברוך הוא תבא פרה ותכפר על מעשה העגל.

טעם שמקדימים פרשת פרה לפרשת החודש

וצריכים לדעת, מדוע הקדים פרשת פרה לפרשת החודש, והרי באחד בניסן הוקם המשכן, שני לו נשרפה הפרה, אם כן למה הקדימו קריאת פרשת פרה לפרשת החודש? אלא לפי שהיא טהרתן של ישראל. כך מבואר מדברי הירושלמי (מגילה פ"ג הלכה ה), והוא כעין הקדמה סור מרע ואחר כך עשה טוב, ראשית יש להטהר ולסור מכל טומאה, ואחר כך באה ההתעלות וההתקדשות.

ואם כן צריך להבין מדוע בסימני הסדר זה הפוך, קודם קדש ואחר כך ורחץ?

והביאור הוא, כי ביציאת מצרים עמדנו להטמע בשער הנ' של הטומאה ולא היה סיפק בידינו להכין עצמינו כמו שצריך, ומפחד שלא נכנס לשער הנ' מיד קפצנו לקדושה ואחר כך נטהרנו במ"ט ימים שקודם מתן תורה.

ומשל המשילו זאת, לאדם שהלך מוזנח ומלוכלך, ולפתע התנפלו עליו שודדים להורגו, והיה על יד בית המלך וקפץ בפנים להנצל מהאויבים, בודאי שהמלך לא יכעס עליו אלא יעניש השודדים. וכמו כן הדבר בליל הסדר, עם ישראל היה מוקף טומאה גדולה וקליפות וכו', ואם יחכו שקודם ינקו עצמם מהעוונות והקליפות והטומאות לא יצאו מזה לעולם, לכן קודם "קדש", מתקדשים להנצל מן הקליפות ואחר כך "רחץ". (ע"פ נאות דשא לגאון בעל האבני נור ח"ב עמ' קפז).

"ויקחו אליך פרה אדומה" לך אני מגלה סוד פרה אדומה

"ויקחו אליך פרה אדומה": (במדבר יט, ב). איתא במדרש (במדבר רבה יט, ו) ויקחו אליך פרה, אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה סוד פרה אדומה, אבל לאחר היא חוקה שלא יבין טעמה. ועוד כתב המדרש (שם) שכל הפרות הנעשות בטלות לעתיד, ושלך קיימת לעולם. דהיינו שכל פרה שעשו לאחר משה, עירבו בה מעט מאפר פרתו של משה רבינו, ולעתיד לבוא יבוא אליה ויגלה את אפר פרתו של משה ויערב ויקדש בו פרות שיעשו, כי רק משה ידע סודה.

נמצא שמישה רבנו לבדו זכה להשיג סודה, וזה היה קודם חטא העגל בשעת מתן תורה, שאז זכה משה לשער הנ' מחמישים שערי בינה, כמו שכתב האר"י ז"ל (עי' לקוטי תורה ואתחנן ד"ה ויתעבר ה'). אם כן חוקת הפרה היא כנגד שער הנון, ורמז לכך אדמה גימ' חמישים, והכח שלה לבטל את אחיזת הקליפה, וממילא לבטל המיתה, כי שט"ן ר"ת נ' שערי טומאה. אבל כאשר חטאו בעגל, נחסרה השגת שער הנון ממישה רבנו כדי שלא יתבטלו הקליפות טרם זמנם. כמו שאמר הכתוב (שמות לב, ז): "לך רד כי שחת עמך". רד משער החמישים גימ' לך, וזה שאמר (תהילים ה, ו): "ותחסרהו מעט מאלקים".

משיח ר"ת מ'שיח יגלה ש'ער ח'מישים

בעת שנפטר משה רבינו ע"ה כתוב (דברים לד, א): "ויעל משה מערבות מוא"ב אל ה"ר נב"ו". מואב גימ' מ"ט, ובא לרמזו שעלה משה מהערבות של שער המ"ט, אל הר נב"ו, ר"ת נ'בו שער הנ', דחמישים שערי בינה בו. ואם כן מאחר שפרה אדומה תפקידה לתקן את חטא העגל, לכן היא מטהרת את האדם מטומאת מת, וקראה תורה "זאת חוקת התורה" (במדבר יט, ב), משום שהפרה אדומה היא בבחינת שער הנ', שהיא כללות חוקת התורה להגיע לתכלית, להגיע לימות המשיח שיגלה שער הנ', כי משיח ר"ת משיח יגלה שער חמישים.

והנה חוקת התורה פירושו להבין שכל התורה מה שאנחנו תופסים בשכלנו זה צמצום, כי יש למעלה מזה. והנה מחשבה אותיות חש"ב מ"ה, חש"ב ר"ת חמישים שערי בינה, שזה המעלה הגדולה ביותר כנ"ל, אבל חש"ב גם עולה בגימ' י"ש, שאדם חושב שמה שהוא יודע ומבין הוא מציאות של "יש", אבל זו טעות, צריך לדעת שיש למעלה מזה עוד עמקות לתורה.

רש"י (במדבר יט, כב) כתב משם ר' משה הדרשן, משל לבן מלך שטינף את היכל המלך אמר המלך תבא אמו ותקנח את צואת בנה, והנמשל הוא עם ישראל חטא בעגל, אמר הקב"ה זאת חוקת הפרה תבא האם ותקנח עוון הבן חטא העגל. ומסבירים המפרשים כי בחטא העגל עם ישראל חטאו באמונה כי אמרו "זה משה האיש" (שמות לב, א) אמר שיבא ביום הארבעים בשעה הששית ולא בא ולא ידעו שאותו יום שעלה לא היה ממנין הארבעים יום, כיון שלא היה לילו עמו, ולא האמינו שיחזור לכן עשו העגל, לכן נתן להם הקב"ה מצוה שלא מובן טעמה, שעושים אותה באמונה בלבד, כי אפר הפרה מטהר את הטמאים ומטמא את הטהורים. והרמז בזה מי שחושב עצמו לטמא ואינו מתגאה הוא טהור ומטהר את הטמאים, אבל אם חושב עצמו לטהור יידע לו שהוא טמא ועדיין רחוק, וזה הרמז במה שמטמאת את הטהורים. (ע"פ ישמח ישראל דנציגר תרומה אות א).

"זאת חוקת" זה שאמר "מי יתן טהור מטמא" (במדבר רבה חקת יט, א)

המדריש רבה פותח את הפרשה: "זאת חוקת" זה שאמר (איוב יג, ד): "מי יתן טהור מטמא". וצריך להבין מה הקשר בין ב' פסוקים אלו?

ומבאר בעל השארית מנחם מו"ז'ניץ (חוקת ד"ה א"), בתורתנו הקדושה יש את כח הטהרה, לטהר את נפשות ישראל מזהמתם. וכאשר תכתוב תיבת "טמא" במילוי האותיות: טי"ת", מ"ם, אל"ף, יעלה בגימטריא: תר"י (שש מאות ועשר). והנה "תורה" בגימטריא: תר"י"א. (שש מאות ואחד עשרה) וזה רמז, שגם אם הטמא הוא מלא בטומאה, יען שעשה את כל התועבות, עם על זה תורתנו הקדושה, קדושתה למעלה מטומאתו, והרי היא מעלה אותו מטומאה לטהרה... וזה ביאור הפסוק "מי יתן טהור מטמא". למי יש כוח לטהר את הטמא מטומאתו בזמן שהוא התמלא בטומאה? על זה משיב הפסוק "לא אחד"? בתמיהה. האם לתורתנו הקדושה יבצר ממנה כח הטהרה, האם איננה יתירה במספר על הטמא, ומורה לנו שקדושת התורה מתגברת על הטמא אפילו כשהוא מלא בטומאה ומעלה אותו מטומאה לטהרה.

מצות פרה אדומה להטהר מטומאת הנחש

נתפרשה לנו תיבת חוק שהיא מצוה שאין אנו יורדים לחקר הבנתה, וכן היא מצות פרה אדומה שאין אנו רשאים להרהר אחריה, ונראה שלא ללמד על עצמו יצא, כי אם להורותנו בכל תר"י"ג מצותיה של תורה, שאם כי דומה לנו שמבינים אנו את טעמיהם וכוונותיהם, אפס קצהו נראה וכולו לא נראה, כי "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא, ט), ואין בכח שכל האנושי להשיג עומק טעמי המצות, אשר נגזרו מהחכמה העליונה, היא חכמתו יתברך, וכל מה שאנו מבינים בטעמי המצוות, אינו אלא מקצת מן הקצת מטעמיה האמיתיים ושוורשיה העמוקים, ורק שאנו טועמים בקיום המצות לפי ערכנו, את הטעמים שבכוחנו להשיג.

ודעת רז"ל (שבת קמו.) שהנחש פתה לחוה וגרם מיתה לעולם, לכן יש טומאה גדולה במת מטומאתו של הנחש, ואף שפסקה זוהמתן של ישראל בזמן מתן תורה, מכל מקום חזרה להם טומאה זו בחטא העגל, ובעבור טומאה גדולה זו הצריכה התורה מצות פרה אדומה לטהר טומאת המת בענינו של נחש, זולתי אלו המתים בנשיקה כמשה ואהרן שנאמר בהם על פי ה' (עיי' רמב"ן חוקת יט, ב), וידוע פי ה' למה רומז בכל מקום, ואף מרים מתה בנשיקה ולא הוזכר בה פי ה' שאין כבוד להזכיר כך באשה.

ומזה תבין סוד טומאת המת, כי זהו תימה גדול היות הצורה הקדושה [-צלם אלוקים] כידוע ענינה בדרך האמת מקבלת טומאה חמורה במות האדם יותר משרץ או נבלה הטמאים והנוגע בהם מטהרין ביומן, וזה צריך ז' ימים והזאה, ועוד תימה אחר שנראה דבר והיפוכו, שהנה קבורת המת מצוה גדולה להתעסק בה, עד שאמרו כי קבורת המת מצוה הדוחה את העבודה במקדש ומיטמא בו כהן גדול וזויר (נויר פ"ז מ"א). מכל זה תדע שטומאתו אינה מצד הצורה עצמה כמו שרץ ונבלה אלא מצד הנחש, ולכן ג' הנזכרים שבזכותם תלויים חיי העולם היוצאים ממצרים ולא נטמאו במותם, מרים בזכות הבאר, ואהרן בזכות ענני כבוד, ומשה בזכות המן. וזכתה מרים לזה בזכות היאור ותתצב אחותו (שמות ב, ד), ואהרן שהיה מקרבן לתורה (אבות פ"א משנה י"ב), ומשה שבזכותו ירד המן וניזון העולם (תענית ט), ולכן כשמתו השניים [אהרן ומרים] חזרו [הבאר וענני הכבוד] בזכות משה כי כולם ישנם בו.

ומכל זה יובן סוד פרה אדומה שהיא מטהרת הטמאים בטומאת הנחש, ואין ספק כי ענין פרה אדומה הוא ענין עמוק וסוד נשגב ונעלם ואין כח באדם להשיגו על שלימותו, וכמו שאמר שלמה (קהלת ז, כג) "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", שאף על פי שעמד על כל סודות התורה בזה לא ירד לעמקה, ועל זה אמר "והיא רחוקה ממני", וכמו שאמר החכם אימתי אני יודע בעצמי, כשאני מכיר בעצמי שהחכמה רחוקה ממני, וזה הוא אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ואין ספק שענייניה מורים עומק סודה שהיא מטהרת הטמאים ומטמאת הטהורים, וזה מנפלאות השם יתברך כנחש שהוא ממית, ומבשרו עושין התרי"אקה [-מין תרופה שנותנים למי שנשכו נחש] להסיר הארס במה שהוא ממית, וחלילה שצריך לראיה כזו, אלא שהוא דמיון לנפלאות השם, שאפילו בדברים הארציים אדם מוצא נפלאותיו - עושה דבר והיפוכו. (דרשות ר"י אבן שועיב חוקת).

כיצד יתכן שבקש שלמה להיות כמשה הלא מקרא מפורש ולא קם נביא עוד כמשה

בספר קול יהודה למו"ר ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצ"ל כתב ז"ל: "ויקחו אליך" (במדבר יט, ב), כתוב במדרש (במדבר רבה יט, ו) לך אני מגלה טעמי פרה אדומה ואילו לאחרים חוקה. ואיתא בגמרא (ראש השנה כא:) על הפסוק (קהלת יב, י): "בקש קהלת למצא דבר חפץ". בקש קהלת להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה לו "כתוב יושר דברי אמת" (קהלת שם). והמאמר הזה סתום וחתום, מה ענתה בת קול לשלמה.

ושמעתי מפי הגאון רבי מאיר ועקנין זצ"ל רבה של טבריה, שני ביאורים נחמדים, א. כיצד יתכן שבקש שלמה להיות כמשה הלא מקרא מפורש (דברים לד, י) "ולא קם נביא עוד כמשה", אלא שלא רצה להיות כמשה בכל דבר, רק בעניני פרה אדומה, לרדת לסוף הטעם של פרה אדומה כמשה, היות שבכתוב רמוז ענין ידיעת משה בפרה, כמו שכתוב (במדבר יט, יז) "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת". לטמא מעפר שריפת החטאת - ראשי תיבות למשה, כלומר שטעם שריפת החטאת נתגלה למשה, ולכך בקש שלמה להיות כמשה, כי לטמא מעפר שריפת החטאת - ראשי תיבות אותיות שלמה, אלא שהן שלא כסדרן, על סמך זה רצה שלמה להיות כמשה, כיון שגם הוא רמוז כאן, יצאה בת קול ואמרה וכתוב "יושר דברי אמת" תלך ישר, שמו של משה כתוב ישר מעפר שריפת החטאת, מה שאין כן אצל שלמה צריך להפוך, ולכן אין סמך ששלמה יוכל לדעת סוד שריפת הפרה.

ב. הגם שידע שלמה שלא קם נביא כמשה, חשב - 'נביא' לא קם אבל 'חכם' קם, לכן רצה להיות בחכמה כמשה, יצאה בת קול ואמרה לו וכתוב "יושר דברי אמת", דהנה הגמרא (ב"ב טו.) מבארת מי כתב את השמונה הפסוקים האחרונים של התורה שכתוב בהם "וימת שם משה וכו' ולא קם נביא עוד וכו'", ובודאי שמושה לאחרי מיתתו לא כתבם, ואם משה כתבם בחייו איהך כתוב וימת משה, דעת רבי נחמיה שמושה כתבם בדמע, כלומר ה' מקריא למשה והוא כתוב בדמעות, אולם הגאון מוילנא בספרו אול אליהו (וואת הברכה) מפרש דמע לשון דימוע, תערובת אותיות, דהיינו משה כתב את הפסוקים הללו בצירופי אותיות לבד בלי שידע הבנתם, וכמו תרומה מדומעת שפירושה תרומה נתערבבה בחולין. ודעת רבי יהודה כי יהושע כתבם, מאי נפקא מינה מי כתבם, אלא אם נאמר שמושה כתבם יש בהם

דין ספר תורה, וצריכים שרטוט כדי לכתוב אותם ישר כדין ספר תורה, אולם אם נאמר שיהושע כתבם, כלומר, שכתבם יהושע אחר מות משה אין להם דין ספר תורה. והנה למ"ד שיהושע כתבם יש לדייק מדוע כתב ולא קם נביא וכו' הרי היה לו לכתוב כל שבחי משה, שלא קם נביא ולא חכם כמשה, שהרי היה שלא בפניו שכבר מת, ואיתא בעירובין (יח): שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, ושלא בפניו אומרים כל שבחו, ולמה לא כתב את כל שבחו, אלא ודאי משום שנביא לא קם, אבל חכם קם, ולכן רצה שלמה להיות כמשה בחכמה, יצאה בת קול ואמרה וכתוב "יושר דברי אמת", גם שמונה הפסוקים הללו כתבם משה, וממילא יש להם דין ספר תורה וצריכים שרטוט לכתוב אותם ישר, וממילא אין להוכיח ממה שלא כתב ולא קם חכם, שחכם קם, כי זה היה בפניו כלומר, בחייו, וממילא אין אומרים כל שבחו של אדם בפניו, ולעולם גם חכם לא קם כמשה, והבן. (ע"פ יושב אהלים ענתיבי חקת עמ' ססה).

סגולת הפרה להחליא הנפש ולטמאה בעסק השריפה, ואחרי היותה אפר היא מרפאה מחלת הטומאה

הנה התמיהה הגדולה מה שמטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים. האדם מחויב לילך בהשגות האלהיות כפי כוחו, ובזה מטהר את חמרו ומזככו כי נמשך אחר האלהיות, ואז מטהר את הטמא, אבל הנכנס במופלא ממנו, אז הוא כרואה פני חמה בתקפה ועיניו חשוכות, ובזה נכון - מטמא את הטהורים. (של"ה חוקת יז).

בספר החינוך (מצוה שצז) דיבר על מצות פרה אדומה וז"ל: "וגם התימא הגדול בה מהיותה נעשית מחוץ למחנה שלא כדרך שאר הקרבנות, ועל דבר זה היו מונין האומות את ישראל עליה כי יחשבו שהיא נזבחת לשעירים על פני השדה כמנהגם הרע. (עי' רמב"ן במדבר יט, ב).

ממשיך ומבאר החינוך (שם) וז"ל: "ואמנם כמה תרופות בעשבי האדמה ובאילנות מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר, מלאים סגולות בהפכים - יקררו החמים ויחממו הקרים, ואלו ידענו מהות הנפש ושרשה ומחלתה ובריאותה, נבין בחולה. כי סגולת הפרה גם כן להחליא הנפש ולטמאה בעסק השריפה, אחרי היותה אפר מרפא מחלת הטומאה. והנה אין בכוחנו להשיג בענין סוד פרה אדומה כלום, אלא שחיבת הקדש והחשק להשיג ידיעה בנסתר יניד הקנה לכתוב".

ממשיך החינוך (שם) ואומר וז"ל: "ומעלות גדולות עשו חכמים בטהרת הפרה ובשריפתה, ומהן שהיו מפרישין שבעת ימים קודם שריפת הפרה הכהן השורף אותה מביתו ומאשתו כמו שמפרישין כהן גדול לעבודת יום הכיפורים ודבר זה קבלה. ובכל יום ויום מימי הפרישה מזין עליו מאפר הפרה מן הפרות שנשרפו כבר, ואין מזה עליו אלא אדם שלא נטמא במת מעולם כי המזה צריך להיות טהור" עכ"ל.

טהרת פרה אדומה ושתי צפורים

כל הפעולות והכלים שמשתמשים בהם בטהרת פרה אדומה רומזים לשבירת היצר הרע, הצבע האדום של הפרה רומז ליצר הרע, ולכן גם ה'שני התולעת' היה בצבע אדום, עץ הארז המתנשא, רומז ליצר הרע, וכנגד כל אלה לוקחים את האזוב שהוא שפל ונמוך, והאדם הבא לטהר מחבר את שניהם את האזוב עם הארז. יתר על כן, כאשר חוזר בתשובה משפיל רוחו ונפשו, ובכך נטהר. טומאת מת חמורה ויש בטמא אחיזה גדולה יותר ליצר הרע, לכן צריך פרה אדומה ששרפו אותה, לרמוז שצריך לשרוף את יצרו, ובטומאת מת מזים עליו מאפר הפרה לאחר שהפרה נשרפה לגמרי, לרמוז שאף היצר הקשה שנדבק בו, כלה מן העולם כמו אפר הפרה. אבל במצורע שאין טומאתו קשה כל כך, אין בו יצר כל כך כמו הטמא מת. לכן המצורע נטהר בציפורים ואין צריך לשרפם. (ע"פ מגיד משרים למרן הב"י פרשת צו אור ל"י ניסן).

טעם לקריאת פרשת פרה

כשעוסקים ישראל בדיני הטהרה הלכותיהם וטעמיהם, נחשב להם כאילו נטהרו בפועל מכל טומאותיהם, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יב, ג).

אותה רוח טהרה שאפפה את העם בזמן שבית המקדש היה קיים, שאז כל אחד היה עוסק בטהרתו על מנת שיוכל לעלות לירושלים ולהקריב את קרבן הפסח. אותה רוח טהרה ושמחה של קדושה לא בטלה לעולם. ובכל שנה ושנה בבוא זמן זה מתעוררת רוח טהרה במרום לטהר את בית ישראל, אשרי המרגיש קדושת הזמנים ומפעים לבבו לטהר נפשו לקראת חודש הגאולה.

ועל כן מיד לאחר הפורים באה פרשת פרה, להשלים ולגמור את טהרת הנפשות שהחלה בפורים, בבחינת "סמיכות טהרה לטהרה". (ע"פ אוהב ישראל מאפטא פרשת פרה).

הכנה לחודש ניסן

חכמים קבעו לקרוא את פרשת פרה קודם לפרשת החודש (ע"י מגילה כט.), והטעם לפי שפרשת החודש היא הכנה לחודש ניסן, בה מתעוררים אורות הגאולה, ובה מתחדשים ישראל כאביב הפורח ומתחדש. ולא תתכן התחדשות והויה מבלי איבוד ההויה הישנה. דוגמת כלי זכוכית ומתכות, שבכדי לעשות כלים חדשים יפים וזכים צריכים להתיק את הכלים הישנים ולשבר את צורתם הישנה, ומהם יוכלו לעשות כלים חדשים ויפים.

כן בנשמות ולבבות ישראל, הטהרה היא התכת הטומאה, בבחינת "פושט צורה" ובכך זוכה ללבוש צורה חדשה. לכן לא תתכן רוח חדשה, רוח גאולה והתעלות בלא התכת לב האבן שנעשה ע"י הטומאה והעוונות. וזהו שקדמה פרשת הטהרה לפרשת החודש. (ישמח ישראל דנציגר פר' פרה עמ' 102).

להתנתק מן הטומאה

הנה הדרך לצאת מן הטומאה ולהנתק מן הרע, כרוכה בהחלטה תקיפה וחזקה, שאם לא כן לעולם לא יוכל להתנתק מן הרע אליו הוא קשור. כשאדם קובע לעצמו שלא יכנע ולא ישמע יותר לפיתויי היצר על ידי זה יוכל אדם לנצח ולעבור את כל המכשולים. וזה רמוז במה שאמר איוב (יד, ד) "מי יתן טהור מטמא לא אחד". כלומר, ההפיכה והיציאה מן הטומאה אל הטהרה, קשורה היא בלא! אחד תקיף, דהיינו שאומר ליצה"ר: לא! באופן מוחלט.

משל לשיכור שהחליט לא לשתות יין ולהגמל משכרותו, ופעמים רבות גברה בו תאוותו התגבר ולא שתה, פעמים היה שכבר התחיל בהליכה לבית המשתה ובאמצע התגבר על עצמו וחזר לביתו. לאחר שעמד בנסיון פעמים רבות, הרהר: אם אני כה חזק, ראוי אני וזכאי לשתות כוסית יין אחת. ומיד אחר ששתה כוסית אחת חזר לסורו ולשכרותו.

לומדים מזה שההחלטה לצאת מן הרע להנתק מן הטומאה, חייבת להיות ללא כל ויתור ונסיגה. כאשר יאמר לעצמו "לא" - אחד, באופן מוחלט אזי תתקיים ההחלטה בידו ויצא מכלל טומאה ויגיע אל עולמות הטהרה. (ישמח יהודה עמ' קלב).

גם אם נפל מעט אין להתייאש כי יבא יום ויכה היצה"ר לגמרי

ואדם שחלילה נכשל, אין לו להתייאש מלשוב בתשובה, מרן החפץ חיים זי"ע, המשיל זאת לחייל שנשלח ללחום עם האויב בשדה הקרב וחרבו שלופה בידו, והנה הגיע אליו אחד מחיילי האויב וירה חץ באצבעו ודם רב החל לזוב ממנו, אותו חייל נבהל והשליך תיכף את כלי הזיין מידי, צעקו לו חבריו, שוטה שכמותך, היאך מכניס הנך את עצמך בסכנת מוות, והרי עתה אפשר לאויב להרגך או להכות בך מכה רבה ועצומה, ואילו אם תמשיך לישא חרבך בידך אולי תוכל להשיב לו מנה אחת אפים ותפילה לגמרי. כמו כן הוא במלחמת היצר אם בשעה שנפל מעט כבר הנו מתייאש ומשליך את כל אשר לו, בזה גופא הצליח היצר עליו - שהרי זוהי כל מטרתו - 'לייאש' את הנלחם בו, אלא על האדם להתרומם ולהתחזק בכל כוחו, וכך יזכה שיבוא יום ויכה את היצר הרע לגמרי. (חפץ חיים על נ"ך קהלת י, ד).

יהודי חייב לקיים גם את המצוות שאינם מובנים לנו כגון פרה אדומה, שעטנו, כלאים

"**זאת** חקת התורה ויקחו אלך פרה אדומה תמימה" (במדבר יט, ב). בפרשה זו מודיעה לנו התורה שאת מצוות התורה יש לקיים גם אם נבצר ממנו הבנת טעמה של המצוה. כפי שמצינו במצוות פרה אדומה שהוא חוק ללא טעם, שהרי צוה הקב"ה ליקח פרה שהיא תמימה באדמימות ושלא עלה עליה עול וכו' ולהביאה להר הזיתים שהיה בדיוק נוכח בית המקדש וישחטו אותה שם, וישרפו אותה, וימלאו מים חיים, וישימו את האפר בתוך הכלי על המים, ויזו את המים ע"ג הטמאים והמים האלו שנקראים מי נדה היתה להם סגולה שמטמאים את הטהור ומטהרים את הטמא. ומצוה זו היא אחת מסודותיה המופלאים של התורה שאי אפשר לחקור ולשאול טעמה, אלא יש לקיימה כחוקה ביראה ובאהבת השי"ת.

ומפני מה נאמר "זאת חקת התורה" ולא נאמר זאת חקת פרה אדומה, לומר לך שכל מצוות התורה אפילו שיש מהם כמה מצוות שנראות לנו קשות ובלתי מובנות, זה מצד שאנחנו חמריים ושקועים בתאוות, ובכל זאת צריך לקיימם היות והשי"ת ציוה אותנו ואנו אוהבים אותו, ואז מתוך אהבתנו יהפכו הדברים בעינינו כמובנים ומתוקים, כמו שמצינו אצל אברהם אבינו עם יצחק בנו שהקריבו לעולה בשמחה לפני ה'.

חכמים מספרים על דמא בן נתינא (קידושין לא.) שהפסיד ממון רב בשביל כיבוד אב ואם, ולשנה אחרת נולדה לו פרה אדומה ושילמו לו ישראל בעדה אותו סכום כסף שהפסיד בשעתו, ויש להבין מה הטעם קיבל בשכרו פרה

אדומה דוקא. מסביר הרי"ם (ליקוטי הרי"ם קידושין ד"ה צאו) שהתנהגותו של אותו נכרי, שהפסיד סכום גדול עבור מצות כיבוד אב, עוררה בשמים קטרוג נגד ישראל, ובכדי לשתק את הקטגור הזה נתנו לו מן השמים דוקא פרה אדומה כדי להוכיח שבעוד שהנכרי מסוגל לפזר הון על מצוה זו אשר השכל מחייבה, הרי ישראל מוכנים לפזר הון רב על מצוה שאינם מבינים אותה.

ועל כן יהודי חייב לקיים את מצוות השי"ת ולשמוע בקולו בשל היותן מצוות השי"ת, אף אלו שאינם מובנים לנו כגון פרה אדומה, שעטנו, כלאים, כי אף על פי שטעמם כמוס מאתנו אולם לפניו יתברך גלוי וידוע וברור שאם השי"ת צונו לעשות אותן, בודאי רק לטובתנו הם.

רבי בנימין מזלוזיץ הביא משל למלך שחילו צר על איזו עיר, והוא מפקד עליהם ונותן הוראות כיצד ואיך לנהל את המתקפה, ודאי שהחיילים נשמעים לפקודות המלך ללא סייג ואז הם מנצחים במלחמה. ואם ישאל מישהו את החיילים שיסבירו לו למה התחילה המתקפה דוקא כאן ולא במקום אחר, או למה נכנסו ממקום פלוני והשתמשו בנשק פלוני, ודאי שהם לא ידעו מה להשיב, כי אין זה תפקידם לשאול שאלות אלא לקבל הוראות ולעשות אותן, כי בודאי המלך יודע מה הוא עושה וכיצד לנצח את המלחמה. כן אנו חייליו של הקב"ה עלינו לציית לפקודותיו אף שאינם מובנות לנו, משום שאין ספק כי הוא יודע לנהל לנו את הענינים וכל הפקודות שהוא נותן לטובתנו הם. (תורי זהב פרשת ואתחנן ד"ה ראה למדתי).

פרשת פרה

לשם יחוד ופרשה של פרשת פרה

קודם קריאת פרשת פרה אומרים זה

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ

זו"ן יאהדונהי

בְּדוֹזֵילוֹ וּדְזִימוֹ   וּדְזִימוֹ וּדְזֵילוֹ

יאההויהה   איההויהה

לְיִזְדָּא שֵׁם י"ה או"א בו"ה זו"ן

בְּיִזְדָּא שְׁלָיִם

יהוה

בשם כל ישראל, הנה אנחנו באים לקרות (לשמע) קריאת פרשת פרה אדמה לתקן שרש מצוה זו במקום עליון לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשות רצון בוראנו. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

קריאה לפרשת פרה

וַיְדַבֵּר יְהוָה יאהדונהי אל-משה ואל-אהרן לאמר: זאת זקת התורה אשר-צוה יְהוָה יאהדונהי לאמר דבַר אל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֵל: וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא

אתה אל-מזויץ למזונה ושזט אתה לפניו: ולקזו אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה
אל-נכזז פני אהל-מועד מדמה שבע פעמים: ושרף את-הפרה לעיניו את-ערה
ואת-בשרה ואת-דמה על-פרשה ישרף: ולקזו הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת
והשליף אל-תוף שרפת הפרה: וכבס בגדיו הכהן ורוזץ בשרו במים ואזר יבא
אל-המזונה וטמא הכהן עד-הערב: והשרף אתה וכבס בגדיו במים ורוזץ בשרו במים
וטמא עד-הערב: ואסף איש טהור את אפר הפרה והניזו מזויץ למזונה במקום טהור
והיתה לעדת בני-ישראל למשמרת למי נדה וזטאת הוא: וכבס האסף את-אפר
הפרה את-בגדיו וטמא עד-הערב והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לזקת עולם:
הנזע במת לכל-נפש אדם וטמא שבעת ימים: הוא יתזטא-כו ביום השלישי וביום
השביעי יטהר ואם-לא יתזטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר: כל-הנזע במת
בנפש האדם אשר-ימות ולא יתזטא את-משכן יהוה יאהדונהי טמא ונכרתה הנפש
ההוא מישראל כי מי נדה לא-זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: זאת התורה אדם
כי-ימות באהל כל-הבא אל-האהל וכל-אשר באהל וטמא שבעת ימים: וכל כלי
פתיוז אשר אין-צמיד פתיל עליו טמא הוא: וכל אשר- יגע על-פני השדה בזולל-זרב
או במת או-בעצם אדם או בקבר וטמא שבעת ימים: ולקזו לטמא מעפר שרפת
הזטאת ונתן עליו מים זזיים אל-כלי: ולקזו אזוב וטבל במים איש טהור והזה
על-האהל ועל-כל-הכלים ועל-הנפשות אשר היו-שם ועל-הנזע בעצם או בזולל או
במת או בקבר: והזה הטהר על-הטמא ביום השלישי וביום השביעי וזטאו ביום
השביעי וכבס בגדיו ורוזץ במים וטהר בערב: ואיש אשר-יטמא ולא יתזטא ונכרתה
הנפש ההוא מתוף הקהל כי את-מקודש יהוה יאהדונהי טמא מי נדה לא- זרק עליו
טמא הוא: והיתה להם לזקת עולם ומזה מי-הנדה וכבס בגדיו והנזע במי הנדה
יטמא עד-הערב: וכל אשר-יגע-בו הטמא וטמא והנפש הנזעת תטמא עד-הערב:

ביאור ההפטר

הפטר פרשת פרה

הקשר בין ההפטר לפרשה

בהפטר מסופר שה' יטהר את ישראל במים טהורים, שהם מי אפר פרה אדומה, וזה מעין המפטיר שקורא בפרשת פרה, שמדובר על פרה אדומה ועל טהרת הטמאים במי אפר הפרה.

תוכן ההפטר

ה' אומר ליחזקאל שישאל טימאו את הארץ במעשיהם, ולכן הוא מרחיק אותם מעל פניו כאשר נדה המרוחקת מבעלה בימי טומאתה, ולכן פיזר אותם בגולה, אך גם כאשר באו בין הגוים, חיללו את שם ה'. כי הגוים אומרים: כיצד ה' זרק את עמו, אין זאת כי אם מבלי יכולת ה' להשאירם בארצם,

לכן ה' יעשה למען שמו המחולל בגוים, לא למען ישראל כי מעשיהם לא טובים, יטהר אותם מטומאתם, יתן להם לב רך ונכנע שישמעו בקולו, יתן להם רוח קדושה ויעשה שילכו בחוקותיו ומצוותיו, ירבה את הדגן ופירות השדה, ולא יסבלו עוד מרעב, והארץ שהיתה שוממה תיהפך לפורחת כגן עדן. ואז שמו יתברך יתקדש בעיני הגוים בראותם את הנפלאות שעשה למען עמו ישראל.

יחזקאל פרק ל"ו פסוק ט"ז – פסוק ל"ו.

טז וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: יז בֶּן-אָדָם אַתָּה יחזקאל הנביא שמע את דברי, הנח בַּיַּת יִשְׂרָאֵל אשר היו יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם בארץ ישראל בזמן בית שני (מלבי"ם) וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם ובמעשיהם (ת"י) כְּטִמְאַתְ הַנְּדָה [א] הַיְתָה דַרְכָּם לְפָנַי הרחקתי אותם מעלי כאשר נדה המרוחקת מבעלה (ט"ז), ובכל זאת לא גרשתי אותם לגמרי רק כטומאת נדה שעוד מעט תטהר לבעלה (רד"ק) ואני מצפה שייטהרו מטומאתם (מלבי"ם): יח וְאֶשְׂפֹךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם בַּעֲבוּר הַדָּם הַנֶּמְקִי אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וגם בַּעֲבוּר (ט"ז) וּבַגְּלוּלֵיהֶם בע"ז (ע"פ ת"י) טְמֵאוּהָ את ארץ ישראל, והנה על שתי עבירות הללו מקיאה הארץ את יושביה (מלבי"ם) ולכן: יט וְאֶפְיִץ ופיזרתי אֶתְּם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת וּמִן הַגּוֹיִם פִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת רחוקות בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם וכמעשיהם שִׁפְטָתֵי אֵף שהגלתים לא סילקתי השגחתי מהם לגמרי אלא נתתי להם ענשם כמידת עוונותיהם

עיונים והארות

א. כטומאת הנדה - מה נדה זו מטמאה ומטהרה, כך עתיד הקב"ה לטהר את ישראל, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'. דבר אחר - כטומאת הנדה ולא כטומאת המת, מת בבית אין כהן גדול נכנס לשם, אבל נדה נכנס עמה בבית ויושב עמה על האצטבא ובלבד שלא תהא מנדנדת כך אלו נמשלו ישראל

א. כטומאת הנדה - מה נדה זו מטמאה ומטהרה, כך עתיד הקב"ה לטהר את ישראל, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'. דבר אחר - כטומאת הנדה ולא כטומאת המת, מת בבית אין כהן גדול נכנס לשם, אבל נדה נכנס עמה בבית ויושב עמה על האצטבא ובלבד שלא תהא מנדנדת כך אלו נמשלו ישראל

(מלבי"ם): **כ וַיָּבֹא אֶל-הַגּוֹיִם** הקב"ה בא עמדה בגולה **אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם** לבבל, **וַיַּחַלְלוּ אֶת-שֵׁם**
קְדֹשֵׁי [ב] השפילו את כבודי, ומהו החילול **בַּאֲמֹר לָהֶם** כי הקב"ה כביכול הטה אזנו לשמוע מה היו אומרים השבאים, ושטע
 איך הגויים ההם אומרים על עם ישראל הנה **עַם-יְהוָה אֱלֹהֵה וּמֵאֲרֶצוֹ יֵצְאוּ** ואין ח"ו בידו יכולת להצילן ולא יכול
 להשאירם בארצו (רש"י): **כא וַאֲחַמְל** חסתי (ת"י) **עַל-שֵׁם קְדֹשֵׁי אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ** אשר נתחלל על ידי **בֵּית**
יִשְׂרָאֵל (מ"ד) עקב מעשיהם הרעים שגרמו לגלות ולחילול שמי (מלבי"ם) **בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: כב לָכֵן אָמַר**
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה התשועה שאושיעכם (רש"י)
בֵּית יִשְׂרָאֵל להוציאכם מארץ העמים ולהביא אתכם לארצכם (מ"ד) **כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדֹשֵׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם**
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם: כג וְקִדְשֵׁתִי מעתה אקדש (מ"ד) **אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלְלֵי**
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם על ידי שאביא אתכם אל אדמתכם (ע"פ רש"י) **וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי**
יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהַקְדֹּשֵׁי בְכֶם לְעֵינֵיהֶם וזה על ידי שאכוף אתכם לחזור בתשובה (מלבי"ם):
כד ומה הקידוש (מ"ד) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל-הָאָרְצוֹת
וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-אֲדַמְתְּכֶם [ואפילו שארץ ישראל נתכווצה אחרי גלות ישראל, עתה תחזיק את כל ישראל]:
כה וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים מי אפר פרה אדומה (רש"י ומ"ד), ומי התורה **וַיַּתְּהַרְתֶּם [ג] מִכָּל**

עיונים והארות

גם למעלה בשרשי אחיזות התפשטות נשמתו בכל הדרכים אשר היה השפע קדוש יורד לנפשו וכמ"ש הרב החסיד מהר"א גאלנטי זלה"ה על פסוק נחפשה דרכינו ונחקורה ע"ש באריכות וז"ש וזרקתי עליכם מים וטהרתם מכל טומאותכם אשר נטמאתם למטה ומכל גולכם למעלה במקום אחיזת נשמתכם אטהר אתכם, וכאשר בתועבו' הסט'א דכא היצר הטוב שבכם ונפשכם, לז"א ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה כלומר דאחדש יצר טוב והרוח המדוכאים ויתחדשו מנוערים מחלאת זוהמת היצר הרע והסט'א ויהיו נראים חדשים, והסירותי את לב האבן הוא היצר הרע וכו' ואחר השבח הזה ונתתי רוחי רוח קדוש גדול יתר מאד מאשר היה לכם וז"ש ואת רוחי אתן בקרבכם וכו' והושעתי אתכם מכל טומאותיכם הם המקטרגים אשר נבראו מהעונות המה יאבדו ואתה תעמוד (החיד"א).

וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' - יש לפרש ידוע כי הקב"ה אומר שובה ישראל וישראל אומרים השיבנו ה' אליך כדאיתא במדרש היינו שקשה לנו לעשות תשובה שלימה ובפרט מאהבה בלתי סיוע מהקב"ה לכן ישראל אומרים שהקב"ה יחזירם בתשובה תחלה והקב"ה אומר שישאל יתחילו תחלה בתשובה והנה באמת מלמעלה באים הרהורי תשובה ואח"כ צריכים אנחנו להתאמץ בתשובה בכל יכולתינו ומה שאינו בכוחינו לשוב בתשובה שלימה מאהבה לזה הקב"ה יסייע לנו משלו וזה אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנא' וזרקתי עליכם מים

ג. ויחללו את שם קדשי וכו'- הענין חילול השם הוא מפני שהם מתביישין לומר שגלו עבור חטאם מארץ טובה אל ארץ אחרת. אולם אם הם נותנין סיבה לזה כי הארץ איננה טובה ולכן הוצרכו ליישב בארץ אחרת ומחללין את ארץ הקדושה אשר עיני ה' דורש אותה. או יאמר דמחללין את השם באופן שהם טועים אחר תאות הגופניות וידוע דהם יותר מחללין את השם בחטא משאר או"ה. דענין החוטא הוא אם מקבל מקרה מגרמיים השמים הוא עלול לאותו חטא ויש לו מעט התנצלות בזה היות הרשות נתונה. וגם יש ארץ שממנה יצא רשע ע"פ המזל הממונה עליה. אולם ישראל הם למעלה מן המזל וארץ הקדושה איננה מושפעת מן המזל דעיני ה' דורש אותה ואין לישראל התנצלות כלל על חטאם ומחללין את שם קדשו באמור להם עם ה' אלה ואין נשפעין מן המזל ומארצ' יצאו דגם א"י היא למעלה מן המזל וק"ל (אהבת יהונתן).

ג. וזרקתי עליכם - א"ר עקיבא אשריכם ישראל, מי מטהר אתכם ולפני מי אתם מטהרים, אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל (יומא ע"ה).

וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' - לכאורה הכתובים הללו נראין כפולים ומכופלים ואפשר לפרש דכבר נודע דע"י העונות הסט"א נכנסת בקרב איש ודוחה הקדושה ומגיע הלכלוך

טְמוֹאוֹתֵיכֶם מכל התאוות ומטומאת הנפש **וּמִכָּל-גְּלוּלֵיכֶם** שהוא חטא ע"ז **אַתְהָר אֶתְכֶם:** כו **וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ** יצר שנתחדש לטובה (רש"י) שיהיה נוטה רק לטוב **וְרוּחַ הַדָּשָׁה** לקבל דברי השי"ת באהבה **אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאָבִן [ד]** לב קשה כאבן וכבד שאינו רוצה לשמוע ולהבין **מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר** נכנע ורך כבשר (פ"ד): כז **וְאֶת-רוּחִי** רוח קודשי (רד"ק) ורוח הנבואה (פ"ד) **אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם** ואז על ידי השראת השכינה ורוח"ק תקבלו טבע אחר מצד הטוב (מלבי"ם) **[ה] וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר-בְּחַקִּי תִלְכּוּ** ולא תעשו עוד את הרע **וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם:** כח **וַיִּשְׁבַּתֶּם בְּאֶרֶץ** ולא תגלו עוד מן הארץ **אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם וְהִיִּתֶם לִי לְעָם** להאמין בי ולשמור מצותי **וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לְאֱלֹהִים** לעזור לכם ולהושיע אתכם (פ"ד): כט **וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמוֹאוֹתֵיכֶם [ו]** שעד עתה הייתם רגילים בהם, ועתה אני יעיד את לבבכם להיות נזהרים מהם **וְקִרְאתִי וְאֶצְוֶה אֶל-הַדָּגָן וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ** שיפרה וירבה (פ"ד) וכן שיהיה בו טעם טוב (ע"פ מלבי"ם) **וְלֹא-אֶתֶּן עֲלֵיכֶם רָעַב:** ז **וְהַרְבִּיתִי אֶת-פְּרֵי הָעֵץ** ולא תצטרכו לִבְצֹא מחוץ לארץ **וְתִנְוֹבַת הַשָּׂדֶה [ז]** הצמחים ופירות השדה **לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ וְעוֹד חֲרֻפַּת רָעַב בְּגוֹיִם** ולא תצטרכו לצאת לחו"ל בעבור חרפת רעב: לא **וְזָכַרְתֶּם** כאשר תזכרו

עיונים והארות

וטהרתם מכל טומאותיכם דהתורה מטהרת את הטמאין בנפש מענין שאר עבירות ולא מענין ע"ז. ואולם מכל גלוליכם היינו עון ע"ז שמגואל ומשוקץ ומטונף אטהר אתכם היינו שהוא מעמיד מלך כהמן ויחזרו למוטב ובזה יטהרו וק"ל (אהבת יהונתן).

טהורים רק זריקה כעלמא כמי שזורק איזה טפים וזה התעוררות תשובה שבא מלמעלה ואח"כ וטהרתם אתם בעצמיכם בכל יכולתכם ואח"כ הקב"ה יסייע לגמר התשובה שלימה וזה מכל טומאותיכם וגילוליכם אטהר אתכם וק"ל (תורת משה לחת"ס).

ד. **לֵב האבן** - דרש ר' עוירא ואי תימא רי יהושע בן לוי שבעה שמות יש לו ליצר הרע, הקב"ה קראו רע, כי יצר לב האדם רע... יחזקאל קראו אבן, שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם (סוכה נ"ב).

וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' - יש ליישב כפל לשון טהרה והענין הוא דכל חטא בני אדם יכול לטהר בתורה כענין שנאמר הוי כל צמא לכו למים ואין מים אלא תורה והתורה מטהרת מכל חטא ועון כמו דאמרי' אם פגע בך מנוול זה משכהו לבה"מ דבד' אמות של הלכה אין מקום ליצה"ר.

ה. **ואת רוחי אתן בקרבכם**, - רבי חייא בר אבא אמר ואת רוחי אתן בקרבכם, בעולם הזה היא נבזקת באחד מאבריה, אבל לעתיד לבא היא נבזקת בכל הגוף. בעולם הזה ויפח באפיו נשמת חיים, אבל לעתיד לבא בנשימה, ואת רוחי אתן בקרבכם (ב"ר כ"ו)

ואולם חטא עבודה זרה אין התורה מטהרת אותו כי אם הוא מטמא עצמו ברעיון יפול בו הספק וכמו שמצינו במנשה מלך יהודה שהיה דורש דרשות של דופי על כל התורה כולה וכן אמר לרב אשי בחלמא אי הוית התם הות נקיטא בשיפולי גלימא ורהיטת אבתריה דמתוך שהיה חכם גדול יבקש לדעת יותר ויוסיף דעת יוסיף מכאוב. ואין תרופה לזה המכה אלא תשובה וזהו מי חטאת שישב בדד ויתחרט על המרי אשר עשה וזהו ענין מבואר בתורה דכתוב זאת חקת התורה אדם כי ימות באוהל הרצון אדם היא הנשמה הנקראת אדם וכי ימות באוהל שרעיונו יעלה למעלה והציץ ומת כמ"ד בן עזאי הציץ ומת.

ו. **והושיעתי אתכם מכל טומאותיכם וקראתי אל הדגן והרביתי אותו** - אפשר לפרש את הפסוק על פי מה שאמרנו רבותינו ז"ל (והבואו דבריהם בשער הקדושה), שאין הפירות באים לידי הרקבה אלא על ידי מעשיהם הרעים. וזהו שאומר הכתוב: "והושיעתי אתכם מכל טומאותיכם", דהיינו לאחר שתחזרו בתשובה, אז יקויים: "וקראתי אל הדגן והרביתי אותו", שהפירות יהיו בשפע (תנופה חיים).

הוא יתחטא בו במי חטאת ולא בענין אחר. וכן אמרי' בגמ' דאם לא יחזרו ישראל בתשובה הקב"ה מעמיד להם מלך כהמן ויחזרו למוטב ובזה יטהרו מכל פשעיהם. וז"ש וזרקתי אליכם מים טהורים זהו התורה דהיא מים חיים ממעיין הטהור

ז. **עייז רש"י** ואבן עזרא דברים פרק לב (פס' יג).

אֶת־דַּרְכֵיכֶם הֲרַעִים וּמַעַלְלֵיכֶם וּמַעֲשֵׂיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקַמְתֶּם בְּפָנֵיכֶם:
 [ח] תתחרטו ותאמרו בדין הכרתנו ה' (מ"ד) **עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְעַל הַתּוֹעֲבוֹתֵיכֶם** מעשים רעים שעשיתם מעיוות השכל:
לֹא לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עֹשֶׂה את הגאולה הזאת **נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה יִדְעֶ לְכֶם** יהיה ידוע לכם שאין
 הגאולה למענכם (מ"ד), ואדרבה **בְּוֶשׁוֹ** אתם מעצמכם **וְהַכְּלִמוּ** על ידי אחרים (מלבי"ם ישעיה א,כט) **מִדַּרְכֵיכֶם** אשר לא
 טובים **בֵּית יִשְׂרָאֵל:** **לֹא כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בַּיּוֹם טַהַרְי שִׂאכַפֵּר** **אֶתְכֶם מִכָּל**
עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים להיות מיושבות באנשים (מ"ד) **וְנִבְנְו הָעָרִים** **הַחֲרָבוֹת** שהיו
 חרבות: **לֹד וְהָאָרֶץ הַנְּשָׁמָה** השוממה **תֵּעָבֵד** אז בחרישה וזריעה (מ"ד) **תַּחַת אֲשֶׁר הִיתָה שְׂמֵמָה**
 ריקה **לְעֵינַי כָּל־עוֹבֵר:** **לֹא וְאָמְרוּ** העוברים דרך שם יתמהו ויאמרו **הָאָרֶץ הַלְּזוּ** הזאת **הַנְּשָׁמָה**
 השוממה **הִיתָה** עתה **כְּנֶגֶן הַנְּטוּעָה בַּעֲרֵן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת** שהיו חרבות **וְהַנְּשָׁמוֹת** והשוממות
וְהַנְּהַרְסוֹת עכשיו **בְּצוֹרוֹת יִשְׁבוּ** נתיישבו באנשים במגדלים ובחומות (רש"י, מ"ד): **לֹד וְיִדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר**
יִשְׁאָרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם יִכִּירוּ לְדַעַת כִּי אֲנִי יְהוִה דַּבַּרְתִּי אני המדבר שכן יהיה **וְעָשִׂיתִי** ואני הוא העושה (מ"ד):
 ולא נעשה הדבר במקרה **אֲנִי יְהוִה דַּבַּרְתִּי** אני המדבר שכן יהיה **וְעָשִׂיתִי** ואני הוא העושה (מ"ד):

שאלות ברש"י על הפרשה

- א. מה הוא הכיור וכונו? והיכן שם אותו? ואיך היה מקדש ידיו ורגליו כמנו?
 תשובה .....
- ב. האם רק המשמש במזבח טעון קידוש ידים ורגלים? או גם אפ"י נכנס להיכל?
 תשובה .....
- ג. איך עשו את שמן המשחה? ומה הם הסממנים ששמו בתוך השמן?
 תשובה .....
- ד. הסבר: כל הנוגע בהם יקדש.
 תשובה .....
- ה. הסבר: שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם.
 תשובה .....
- ו. על בשר אדם לא יסך ובמתכונתו לא תעשו לכם - מי חי"ב, הרוקח או הסך כמנו?
 תשובה .....

עיונים והארות

ח. **וזכרתם** את דרכיכם וכו' ונקטתם בפניכם על עונותיכם ועל תועבותיכם - פירוש דיתודו על עונם. ויובן עפ"י מאמר הגמ' חטאים שהתודה עליהם יוה"כ זה אין מתודה עליהם ביוה"כ אחר וחד אמר שמתודה עליהם ואמ"ו דפלוגתייהו תליא בהאי פלוגתא ח"א עבירה נעשות כזכיות א"כ אינו מתודה עליהם ביוה"כ אחר דלמה לו להזכיר הלא הם נעשים כזכיות וחד אמר דנעשים כשגגו' וא"כ יש להתודות עליהם כי

צריך להתודות על השגגות. וידוע דתשובה מיראה עבירות נעשות כשגגות וז"ש וזכרתם את דרכיכם וכו' היינו דיתודו על חטאים לפי דכבר בארנו לעיל שהאל יתב' יטהר אותן היינו באופן שיעמיד להם מלך כהמן וישובו ואולם זה התשובה היא מיראה וא"כ עבירות נעשין כשגגות לכך מביאר דיתודו עליהם אף אח"כ וא"ש וק"ל (אהבת יהונתן).

ז. הסבר הפסוק כולו: קח לך סמים וכו'.

תשובה .....

שאלות מספר בן איש חי שנה א'

א. רשום כמה טעמים שאומר רבנו שכל אחד צריך לומר את כל הווידוי למרות שיש דברים שאין בו.

תשובה .....

ב. מה פירוש: חטאנו אנחנו ואבותינו?

תשובה .....

ג. איך מכים על הלב בעת הווידוי? והיכן נמצא הלב? ומדוע מכים על הלב?

תשובה .....

ד. מה אומרים מיד אחרי הווידוי לפי רבנו? ומה יוצא מזה לגבי הנוסח שאנחנו אומרים אחרי הווידוי: אל ארך אפיים אתה וכו'?

תשובה .....

מה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה לגבי מה אומרים אחר הווידוי בשני וחמישי?

תשובה .....

ה. מה צריך לעשות כשאומר את הי"ג מדות? ומה יאמר אחר הי"ג מדות?

תשובה .....

ומה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה לגבי מניין י"ג מדות באצבעותיו?

תשובה .....

ו. מה נעשה בזמן אמירת הווידוי, בזמן אמירת הי"ג מדות, ובזמן אמירת נפילת אפיים?

תשובה .....

ז. האם היחיד יכול לומר י"ג מידות? ומדוע? ומה יעשה אם רוצה לאומרם? ומה יעשה בי"ג מדות שבתחנונים של שני וחמישי?

תשובה .....

ח. איך ינהג כשאומר ויעבור?

תשובה .....

ט. למה צריך לשים לב בין ה' ה' ומדוע?

תשובה .....

י. מתי טוב לומר י"ג מדות של רחמים חוץ מהתפילה?

תשובה .....

יא. האם צריך לשים הפנים על זרועו השמאלית כשאומר נפילת אפיים? ואיך היה המנהג בבגדד?

תשובה .....

יב. האם אפשר לומר נפילת אפיים גם במקום שאין ספר תורה? ומה הדין האם יאמרו י"ג מדות ונפילת אפיים אם עבר קריאת המוג'רוב?

תשובה .....

ומה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה לגבי סוף הזמן לאמירת י"ג מדות ונפילת אפיים?

תשובה .....

יג. מה צריך לכוון כשאומר ובא לציון גואל וכו'?

תשובה .....

יד. איך נקראת קדושת ובא לציון? ומדוע? ומה היה העניין שבעקבותיו תיקנו אותה?

תשובה .....

טו. מתי חולצים את הציצית ואת התפילין? ומה צריכים לכוון בפסוק והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד?

תשובה .....